

1203, 4 4/8

I. N. D. N. J. C.
DISPUTATIONEM INAUGURALEM JURIDICAM
De

REI PUBLICÆ
REDEMPTIONE,

RECTORE ACADEMIÆ MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO JUVENTUTIS PRINCIPE ac DUCATUS
ISENACENSIS HEREDE
DOMINO

GUILIELMO HENRICO

DUCE SAXONIÆ, JULIÆ, CLIVIÆ, MONTIUM ANGARIÆ,
GUESTPHALIÆQUE &c. &c.

Auctoritate Magnifici Jctorum ordinis,

PRÆSIDE

D. VVILH. HIERONYMO
BRUCNERO,

Pandect. Prof. Curia Provinc. Scabinatus & Facultatis Juridica
Assessore : h. t. Academiæ Pro-Rectore
in Themisterio consueto,

D. 1. August. MDCCIII.

solenni doctorum disquisitioni proponit,

SAMUEL JOHANNES PARSCH,

Consiliarius Consistorialis & Diœcetes Brandenburgicus.

J E N A,

Literis WERTHERIANIS.

PER ILLUSTRIBUS,
GENEROSISSIMIS, EXCELLENTISSIMIS, PRÆNOBILISSIMIS
CONSULTISSIMIS ATQUE DOCTISSIMIS,
SERENISSIMI ac POTENTISSIMI
PRINCIPIS ac DOMINI,
D O M I N I
CHRISTIANI ERNESTI
MARGGRAFII BRANDENBURGENSIUM,
BORUSSORUM, MAGDEBURGENSIUM, STETI-
NENSIUM, POMERANORUM, CASSUBIORUM, VANDALORUM,
ut & in SILESIA CROSSENSIUM DUCIS &c.
BURGGRAFII NORIMBERGENSIUM, PRINCIPIS HALBERSTA-
DIENSIUM, MINDENSIUM & CAMINENSIUM, COMITIS
HOHENZOLLERENSIUM &c.
S. CÆSARÆ MAJESTATIS, ut & CIRCULI FRANCONICI
GENERALIS CAMPI-MARCHALLI & CHILARCHÆ &c.
PRINCIPIS ac DOMINI MEI
CLEMENTISSIMI,
EMINENTISSIMIS & SPECTATISSIMIS DOMINIS,
CANCELLARIO,
CONSILIARIIS STATUS, INTIMIS,
& CAMERALIBUS,
DOMINIS PATRONIS & FAUTORIBUS SUIS OMNI HONORE
& VENERATIONE COLENDIS.

D. D. D.

A. R.

In Nomine Domini Nostri JESU CHRISTI
ad omnia consilia, omnesque actus semper progredi-
mur, quum Benè univèrsa gerantur & competenter, si
rei principium fiat decens & amabile Deo, l. 2. G. de off.
pref. præt. Afric. & Nov. 6. pr.

PRÆFAMEN.

Ulid novi? Hæc verba omni tem-
pore frequentissima fuisse, nemo
non novit, siquidem in communi
sermone non modò, verum & in
literis alius alterum sciscitari solet,
quid noviter actum? ex quo Mortalium af-
fectio, quod semper novitatis cupidi sint, haud
parum elucescit: Et quantumvis quibusdam
hoc videatur vitiosum, cum semper quid no-
vi, rarò quid boni, & secundum illud *Man-
tuani Eclog. 10.*

*Cura viris levibus rerum solet esse no-
varum.*

attamen simpliciter asserendum non est, quo-
niam & Bona Nova dantur, quæ suum usum
præstant egregium, iisque hanc nostram
Disputationem accenseri posse opinamur;
quippe quæ ejusmodi materiam tractat, quæ
foris-

forſitan antea nunquam ad Cathedralam delata
 fuit, quia hoc genus contractuum, quod teſte
 jure noſtro apud Romanos maxime floruit,
 poſt illos fere in deſuetudinem abiit; ſupe-
 rioribus autem ſeculis in Gallia aliisque Re-
 gnis & Provinciis Germaniae reſtrefcere &
 & renovari coepit: Quapropter, poſtquam
 diu anceps haerebam, ecquodnam thema in-
 ter tot diſertationum cumulos elaborandum
 eligerem non aded decantatum, tandem con-
 ſtitui mecum, hoc novum argumentum, quod
 magni momenti pariter ac utilitatis eſt, aſſu-
 mere, & Diſputationem inauguralem, de Rei
 publicae redemptione, inſcribere, qua generali
 appellatione omnia fiſci Bona & Jura latiffime
 patentia, venire poſſunt. Veluti autem hic
 recordor, me totum quod hac de re diſſerui,
 ſub auſpicio Divino Nominibus Eminentis-
 ſimis Clariffimisque ſupra laudatis debere, ita
 beneficiorum mihi uſque exhibitorum me-
 mor, in ſignum fidei ac gratitudinis has pri-
 mitias iis conſecrare, eoque ipſo favori illo-
 rum perenni me de novo commendare vo-
 lui

S. J. P.

Thes. I.

Uemadmodum Cicero in officiis re-
ctè admonet, disputationem à de-
finitione debere proficisci, ut intel-
ligatur, quid & quale sit id, de quo
disputatur, siquidem definitio amus-
sis proprietatis, & totius exactæ &
methodicæ tractationis fundamen-
tum est, substantiam rei significans,
secundum *Boetium* & *Accurs.* in *leg. omn. def. ff. de Reg.
jur.* Ita & nos ordinem hunc servaturi, præmissa finitione
nominis, definitionem rei subjungemus, quarum hæc es-
sentiam, illa vero intelligentiam rei, quâ par est brevita-
re, claudere debet, juxta *Bald.* in *l. 4. C. de lib. pret.* quan-
doquidem alioquin statu controversiæ non ritè formato,
tota dissertatio in vaniloquium abiret, & scopum suum,
neutiquam attingeret.

Thes. II.

Quod itaque delineationem verbalem, & in specie Ety-
mologiam vocis, Rei publicæ inscriptione contentæ, atti-
net, operæ pretium haud est, in eam laboriosè inquire-
re, quippe quæ à Lexicographis, primitivis, quorum ge-
nuina derivatio haberi non potest, annumeratur: Impræ-
sentia

sentiarum notasse sufficiat, vocabulum Rei variis in jure subesse acceptionibus & divisionibus, quas singulas enumerare, magis operosum quam subtile est, nobiliores propè hæ sunt, quod dispescatur (a.) in Divini & humani juris, *l. 1. pr. ff. de rer. divis. & qual. l. 22. pr. vers. cur enim. C. de SS. Eccles.* (b.) corporalem & incorporalem, *l. 1. §. 1. de rer. divis. pr. ff. de rebus corporal. & incorp. l. 23. de R. V. l. 30. de usucap.* (c.) mobilem & immobilem. *l. 15. de re judic. l. 93. de V. S.*

Thef. III.

Primâ sub specie, & quidem membro primo, continentur Res sacræ, Religiosæ, Sanctæ; secundò, Res publicæ & privatæ: Publicæ habito respectu ad usum sunt tales, vel jure naturali, gentium, aut civili, *pr. l. 1. ff. de Rer. Divis. & leg. seqq. b. t.* sed si respicimus subjectum, cui res competit, publica etiam res dicitur, quæ spectat ad personam *κατὰ ἐξουσίαν* publicam, licet usus omnibus hominibus communis non sit, & ne quidem illis, qui in ea civitate vivunt, *Gædd. in l. 17. de V. S. n. 2. Nic. Losæ. de jur. univers. p. 2. c. n. 1. 56.* sed solummodò ad fiscum vel Principem spectat, qui populo præest. Etenim respectu materiæ subjectivæ Res publica (posito numero singulari pro plurali) nomen sortita, multiplicibus hîc venit significatibus, & redditus publicos, tributa, vectigalia, telonia, & in genere omnia omninò principis vel summi Imperantis jura, seu Regalia, ut vocant, minora, & in patrimonio fisci existentia, pariter Bona domanialia, & prædia publica atque patrimonialia principis, quæ rebus corporalibus & incorporalibus, mo- & immobilibus constant, de quibus *tot. st. C. de locat. præd. civ. & fisc.* hoc loco denotat, ex quo appa-

apparet, Rem publicam in presenti politicè minimè sumi, sed in latiori planoque sensu accipi.

Thes. IV.

Restat consideranda vox, Redemptionis, suam originem trahens, à re & emo, litera d. interposità euphonia causà, quæ oppidò multis appellationibus substat, & nunc emtionem, nunc liberationem, gallicè rançon, modò recuperationem, modò emendationem, mox conductionem in jure civili designat, hinc redimere dicuntur, qui quid à fisco vel privato conducunt. v. *Lexic. Briss. in voc. Redimere*. Redemptores vectigalium, aliorumque proventuum publicorum, Gallice, fermiers, conductores, publicani & mancipēs, à Cicerone, & *l. 39. ff. de R. V. l. 7. §. 3. si mens. fals. mod.* Hæcque posterior acceptio nostri est instituti.

Thes. V.

Traditis iis, quæ ad verborum significationem faciunt, devenimus nunc ad descriptionem realem. Est autem Rei publicæ redemptio: Contractus consensualis, initus a conductore de bonis publicis, certâ mercede, (pecunia numerata) utendis fruendis. Definitionem hanc è numero causalium esse, quotusquisque est, qui non videt? ad illius verborum vim sigillatim excutiendam notandum est, quod Causæ efficientis loco ponatur; Contractus consensualis, initus a conductore; dicuntur autem contractus consensuales, non quod cœteri contractus sine consensu celebrentur, cum ad omnium contractuum essentiam genericam requiratur consensus, *l. 1. §. 3. ff. de pact. l. 11. C. de contr. emt. l. 5. C. de obl. & act.* aut quod hic nulla res desideretur, quippe quæ unâ cum mercede inter substantialia hujus contractus refertur, sed ad

differentiam cæterorum contractuum, quæ obligationem sine alio adminiculo non produunt; omnis quidem contractus incipit à consensu utpote causa communi, sed non semper eò perficitur, siquidem e. g. in realibus res simul intervenire & tradi debet, à quâ, ut potiori, denominatio fit, *l. 23. de lib. & postb.* ad illorum verò essentiam specificam satis est consensus, nec rei interventus desideratur, quæ tantummodò ad implementum, non ad perfectionem spectat.

Thef. VI.

Dicitur porrò: de bonis publicis, his verbis innuitur materia objectiva nominati contractus, quæ in quibuslibet rebus publico competentibus, sive sint mobiles, sive immobiles, corporales vel incorporales, quò jurisdictionis, servitutes, redditus annui, tributa, telonia &c. pertinent, consistere queunt, v. *Gail. 2. obs. 10. Coler. Dec. 69. n. 9. & de proc. exc. c. 3. n. 237. Carpz. p. 3. c. 24. def. 1.* Sequitur: certâ mercede, quæ cum materia objectiva sine atque consensu formam inducit, ut infra pluribus; merces enim certa esse debet, alioquin non conductio, sed contractus innominatus esset, vid. inferius; sic, si merces promissa sit generaliter alieno arbitrio, conductio contrahi non videtur, propter incertitudinem, quæ ab initio ponitur, sin autem, quanti Titius æstimaverit, sub hac conditione stare conductionem, si ipse, qui nominatus est, mercedem non iniquam definerit, omnimodò secundum ejus æstimationem mercedem persolvi oportet, & conductionem ad effectum pervenire: sin autem ille vel non potuerit vel non voluerit mercedem definire, tunc pro nihilo esse conductionem, quasi nullâ mercede statutâ. *l. 25. pr. loc. cond. l. 1. l. 14. eod. l. 32. de don. int. vir. & ux.* hoc vero de

§§ (1) §§

de justâ accipiendum æstimatione, quando enim evidenter iniqua, ad arbitrium boni viri reducenda & corrigenda est, *l. 77. pro soc. l. 30. oper. libert. Frantzck. tit. emt. vend. n. 261.* Quando autem merces explicatur per pecuniam numeratam, quæritur, an non etiam merces in speciebus consistere possit? communior tamen opinio tenet, quod non, de quo in sequentibus. Definitioni subduntur verba: utendis fruendis, quæ tertium hujus contractus substantiale important, scilicet usum rei, quod cum causâ finali idem, *l. 15. §. 1. ff. b. t.* & hic plenissimus intelligitur usus, omnes fructus ac emolumenta, quæcunque ex re conductâ, aut ejus occasione percipiuntur, non modò naturalia, sed & civilia, ut pensiones, aliasque obventiones civiles, includens, *l. 9. l. 7. ff. de usufr. l. 13. §. 5. l. 59. §. 1. eod.* verbum etenim fruendi hic aliquandò generalius positum est, ratione effectus, quoniam hæc locationis & conductionis vis est, ut locator præstet uti frui licere, *l. 15. l. 24. §. 4. l. 25. §. 1. l. 33. b. t.*

Thes. VII.

Definitionem excipit distinctio, atque nostro se primum sistit conspectui redemptio seu conductio publica & privata, illa circa res publicas, vestigalia, tributa, & quosvis proventus publicos versatur, *l. 1. §. ult. ff. si ager vect. t. t. de loc. publ. fruend.* hæc autem privatorum bona pro objecto habet, de qua *t. t. loc. cond.* deindè discernitur conductio in perpetuam & temporalem, *l. 1. §. 3. ff. si ager. vect. l. 1. §. 15. de exerc. act.* licet quidam ex Dd. statuunt, conductionem ad longum seu longissimum tempus fieri non posse, quia tunc in alium contractum degeneraret; Enimverò circumstantia tempo-

ris, ut accidentale, essentiam contractus alterare nequit, & nihil refert, utrum ad modicum, an ad longum, tempus conductio facta, *l. 8. mandat. l. 4. de usur. l. 1. §. 15. de exerc. act. Frantzck. Diff. n. 29. Zæf. n. 14. Struv. tb. 7. §. 18.* quanquam inficiari non possumus, in conductione perpetua conductorem jus reale Domini utilitatis, consequi, *Brunnem. in paratit. Wesenb. b. t. q. 10.* at hæc sententia magis est Practicorum, cum aliàs in puncto juris conductio non sit modus transferendi domini, vel constituendi juris realitatis, *l. 29. b. t. l. 80. §. fin. de contr. empt. l. 2. C. de prescript. 30. an.* conductio autem perpetua adinstar emphyteuseos est, & facit transire dominium utile, *vid. Zæf. b. t. n. 14.* cœtera conductionis discrimina, ut obscuriora, hucque minus spectantia, silentio transeamus.

Thef. VIII.

Hactenus de descriptione nominali & reali, atque distinctione redemptionis vel conductionis rei publicæ actum est, eo scilicet consilio, ut principi tractationi via sterneretur, nunc ad illius naturam illustriorem reddendam, juvat, ad ductum definitionis, in singulas inquirere causas, per quas cujusque materiæ juridicæ scientiam adipiscimur, & teste Philosopho unumquodque tunc demum scire arbitramur, cum ejus causas & principia cognoscimus; quandoquidem autem omne jus, quo utimur, vel ad personas, vel ad res, vel ad actiones pertinet, prius de personis videamus, Nam parum est, jus nosse, si personæ, quarum causa constitutum est, ignorentur, *§. fin. J. de J. N. G. l. 2. ff. de stat. hom.* Personæ igitur, quæ rem publicam redimere possunt, sunt patres-filiiæ familias *l. 3. §. 1. de Scto Maced. Anton. Matth. tract.*

tract. de auct. l. 2. c. 2. oritur hic quaestio, an etiam matres filiarum familias publicam rem, quae cum jurisdictione, ut moribus solet, plerumque connexa, jure conducere valeant? ratio dubitandi occurrit in *l. 2. de Reg. l. 3. §. 3. de mun. & hon. l. 1. §. 5. de postul.* ubi sexui sequiori muneribus officiisque publicis expressè interdicitur, tum ob ipsius imbecillitatem & pudicitiam congruentem, cum propter inverecundiam à Carfania in postulando perpetrata; at non modò Moschidis fisci conductricis exemplum, *l. 47. pr. de jur. fisc.* verum etiam mores seu consuetudo moderna disertè docent, mulieres & publica redimere, & jurisdictionem habere, atque novam insuper acquirere posse, vid. *Gotthofred. notæ ad l. 2. de Reg. lit. 1.* hinc inficitia eorum statim elucet, qui mulieribus omnem rei publicæ administrationem imprudenter denegant.

Thef. IX.

Similiter Minores facultatem hunc contractum celebrandi habent, non tamen sine curatorum, quos habent, consensu *l. 3. C. de in integr. restit. l. 6. de V. O. conf. R. 7. de Reform. Polit. de an. 1577. tit. 32.* siquidem ipsorum arbitrio non amplius committitur, an velint curatores accipere, nec ne, quia etiam invito curator datur: sed si in redemptione prædiorum publicorum seu fiscalium læsi fuerint, beneficio restitutionis gaudent, etiam si curator adfuerit, *l. 47. de minor. l. 1. 2. 3. & ult. si tut. vel curat. interv. l. 1. & 2. C. si adver. fisc.* Inque tali casu aliquando concurrat restitutio in integrum, cum actione tutelæ utili, læsio autem modica non attenditur, nec enormis requiritur.

Thef.

Præterea ad hunc contractum, quod de genere permissorum est, omnes admittuntur, nisi naturâ aut lege prohibeantur; prohibentur autem nati muri & surdi copulativè, qui non recte intelligunt, quid ipsi & alii agant *l. 2. de Curat. furios. l. 3. de postul. l. 4. §. f. cod. secus in eis, quibus ex pòst privatio harum facultatum contigit, hi enim, si intellectum habent, possunt consensum suum explicitè fatis depromere, nutu nimirum & subscriptione, l. 48. de act. & obl. l. ubi non voce. 124. de reg. jur. conductio enim, cum naturalis sit, & omnium gentium, non verbis sed consensu contrahitur, l. 1. ff. locat. cond. quamvis aliqui statuunt, hujusmodi personas expressè consentire non posse, pro argumento adducentes malè intellectam leg. 4. ff. de pact. attamen in eo non facile alios habebunt ad stipulantes, cum consensus per literas expressus, omnium expressivissimus sit, & scriptura animi alterius cogitata nobis constanter declaret, ac nobiscum tanquam vivâ voce colloquatur. §. f. de hered. qual. & differ. l. 1. qui & a quib. manumiss. l. 5. pr. de acquir. vel amitt. hered. Connan. Comment. de jure civ. lib. 3. c. 6. n. 6. Gædd. ad l. 14. n. 12. de verb. sign.*

Thes. XI.

Naturâ denique arcentur à redemptione publicorum rerum, amentes, furiosi, & infantes, qui facultatem consentiendi, ab usu rationis dependentem, non habent, proptereaque nec naturaliter, nec civiliter obligare aut obligari possunt, licet tutor & curator præsto sint, l. 1. §. furiosum. de act. l. 5. l. 40. l. 189. de Reg. §. 10. J. de inut. stipul. pupilli autem infantia & pùbertati proximi, etiam soli alios sibi obligant. §. 10. J. de inutil. stipulat. & auctori-

autoritate tutorum hunc contractum inire, adeoque ex eo & naturaliter & civiliter obligari possunt, naturaliter, propter consensum; civiliter, propter legis approbationem, læsi tamen in integrum restituantur, *l. 13. ff. de aut. & conf. tut. l. 1. de novat. junct. Gloss.*

Thef. XII.

Ex classe eorum qui lege prohibentur, sunt 1.) prodigi, his enim consensus moraliter deficit, quum nec tempus, nec modum, & finem expensarum habent, sed omnia sua bona dilapidando & dissipando profundunt, idcircoque furiosis, ratione obligationis in jure assimilantur, adeo ut nec fidejussor pro eis intervenire possit, *l. 6. de V. O. l. 40. de Reg. jur. l. 70. §. 4. de fidejuss. l. 9. §. 7. de reb. cred. ratione administrationis pupillis, ex quo fluit, quod cum curatoris consensu omnia bene agere possint, l. 3. C. de restit. in integr. l. 5. de R. J. l. 5. §. 1. de acquirend. hered. iis tamen læsis semper succurritur, arg. supra alleg. text. add. Robertum l. animadvers. 12. proinde 2.) Tutores & Curatores, non saltim durante administratione, verum & eâ finita, si nec dum rationem ejus reddiderint, quoniam pupillus & minor alioqui damnum sentiret, *l. unic. C. ne tutor. vel cur. veff. cond.* quod hic de curatoribus adolescentum dicitur, id non minus juris in cæteris curatoribus est, & hoc ob paritatem rationis, ubi enim eadem ratio, ibi debet esse, idem jus, & eadem juris dispositio, *l. 32. ff. ad leg. Aquil. §. l. si Titius 19. de V. O.* si autem dissimulato munere, aut nondum consecuta rationem liberatione conduxerint, falsariorum poenâ plectuntur, & à tutelâ curæ remouentur, *l. 3. §. 5. & seqq. §. fin. l. 4. §. f. de susp. tut. & cur. l. fin. C. eod. l. 49. ff. b. t.**

B

Thef.

Præter hos removentur etiam ab hoc contractu Reliquatores, antequam superiori conductioni satisfecerint; Eodem loco habentur debitores fisci & Reipublicæ, ne ex alia causa eorum debita onerentur, nisi fidejussores tales obtulerint, qui debitis eorum satis-parati sint facere, *l. 9. §. 2. 3. π. de publ. & vect.* Deinde Decuriones sive Senatores Curiz, uti *l. omnes. C. de decur.* appellantur, siquidem per eosdem civitatum munera explicabantur, tributa, censusque Reipublicæ exigere eorum vigilantia erat commissum, & in universum quæ civitatis administrationem respicerent, procurare, iis incumbere, ut colligitur ex variis locis *tit. ff. & C. de decur.* atque ita nexibus Curiz erant obstricti, ut iis publicarum rerum conductione interdiceretur, & ne quidem per subjectam personam ejusmodi exercerent, ne alienorum negotiorum curâ à suo munere avocarentur, cui non ipsi tantum, sed & eorum proles obstricta manebat, *l. 2. §. 1. de administr. rer. ad. civit. pert.* vid. *Brisson. l. 4. antiquit. c. 13.* horum loco hodiè habendi erunt, Consiliarii intimi & Camerales Principum, magistratus hodiernarum civitatum municipalium, Præfecti reddituum cameralium, ac quæstores ærarii publici, qui pecunias Reipublicæ acceptas & expensas in tabulas publicas referre obstricti sunt, Germ. *Rentmeister oder Rentereyverwaltere / OberEinnemiere* & consimiles, tum propter dignitatem, & obeundorum negotiorum gravitatem, ne ministeria impediatur, tum ne damnum fiat Reipublicæ, & evitetur occasio subducendi pecunias publicas, quam hujusmodi quæstores in redemptione reipublicæ nanciscerentur, *NöV. 123. c. 6. pr. Coler.*

Coler. de proc. exec. p. 1. c. 3. Wesenb. 1. Consf. 40. Christin. 5. decis. belg. 24.

Thef. XIV.

Ad numerum lege prohibitorum ulterius referuntur, Milites, ob triplicem rationem, ne scil. omisso armorum usu, ad opus rurestre se conferant: & vicinis, fiducia cinguli militaris, graves existant, armis autem non privatis negotiis occupentur: ut numeris denique & signis suis jugiter inhærentes, Rempublicam, à qua aluntur, ab omni bellorum necessitate defendant, *l. 31. C. locat. 2. Timoth. 2. vers. 4. Luc. 3. vers. 14. Ambros. 1. off. 36.* Qui itaque cum militibus scienter contractum loc. cond. ineunt, pensionem ab iis exigere non possunt, secus si ignoranter, non tamen ignorantia juris, sed illa facti hinc intelligitur, *l. 50. ff. b. t. cum not. Gotbofr. lit. f.* milites econtra alienam possessionem conducentes cadunt militia, nec est regressus eis ad pristinum gradum, sed de facto constituuntur infames, & quod post conductionem à publico susceperunt, sine aliqua morâ & procrastinatione reddere compelluntur, *l. 35. C. b. t. Nov. 116. cum not. Gotbofr. ibid.*

Thef. XV.

Ad similitudinem militum sagatorum, etiam milites cœlestis militiæ ab hoc contractu rejiciuntur, Sacerdotes atque Episcopi, hi enim plerumque militibus æquiparantur, ut in privilegiis quorum multa numerantur per *Bart. in l. neque §. deportati. ff. de mil. test. & per Bald. in l. milit. C. eod. tit.* exempl. gratiâ in Beneficio competentix, *l. miles. pr. ff. de R. J. junct. decis. Gloss.* quam Dd. sequuntur; & sicuti milites atque Sacerdotes procuratores alienarum rerum esse non possunt, *l. militem. C. de procur.*

l. 31. C. b. t. ita nec redemptores, *Nov. 123. c. 6.* ubi expressè dicitur, quod illi, qui publicarum collationum, aut tributorum susceptionem, aut conductionem Clericis crediderint, nullam contra eos, aut facultates, aut fidejussores ipsorum habeant actionem, & si quod publico damnum contingat, hoc ex propria facultate restituere compellantur, decet enim sacerdotes sacris vacare, & si is, qui imperatori militat à susceptionibus alienarum rerum prohibetur, quantò magis qui fidei exercet uilitiam, Sidonius *1. Epist. 8. conf. ib. preced.* His tandem in Gallia annumerantur Nobiles, vi *Const. Francisci I. 1540.* Que les gentils hommes & gens d'ordonnance, ne peuvent prendre, ne retenir aucune ferme, *tom. 3. ordinatione Gall. 5.*

Thef. XVI.

Hæc maxumè de Subjecto insonis sive quod, jam autem subjectum quo s. formale causæ efficientis intimiùs consideremus, quod in hoc contractu consensus est, si autem consensus valere, & obligationem producere debet, requiritur, ut ipsius principia, intellectus videlicet & voluntas, suà moralitate non sint destitutà, quod priori, intellectui nempe, per errorem atque dolum; posteriori scil. voluntati, per vim & metum accidit; quantum ad errorem, in omnibus negotiis contrahendis sive bonà fide sint, sive non sint, si is intervenit, ut aliud sentiant, puta, qui emit, aut qui conduit, aliud, qui eum his contrahit, nihil valet, quod acti sit, cum errantibus nulla voluntas, nec obligatio, atque consensui nil magis obstet, quam error & imperitia, *l. 116. §. ult. de Reg. l. pen. de judic. l. 6. §. 1. de off. pref. l. 57. de obl. & act. l. 51. de pact. l. 15. de jurisd.* Circa dolum notandum venit, quod ille

ille nullitatem non semper implicet, sed tunc demum, quando contractui b. f. causam dedit, quod fit, si quis ab initio animum conducendi non haberet, in hoc per falsas persuasiones vel juratorias contestationes circumscriptus est, & calliditate locantis ad conducendum adductus, aliàs non conducturus, l. 7. pr. de dol. mal. l. 16. §. 1. de minor. Zaf. n. 3. tit. de dol. mal. Wesenb. disp. 13. n. 34. id quod in locatione prædiorum fiscalium s. patrimonialium principis sæpissimè evenire solet, præsertim si Commissario-rium privatum interesse delitescit, experientiâ teste.

Thef. XVII.

Cum igitur in hoc contractu ob laxiorem sive liberiores negotiorum, mutuas contrahentium præstationes continentium, naturam, summa æquitas & bona fides inter se contrahentium, cui dolus contrarius, maximè exigatur, l. 5. C. de rescind. vend. consequens est, contractus hujus initium dolosum cum pleniore & exuberantiore istà fide, quam ille requirit, consistere non posse, Struv. Exerc. 8. tb. 27. signanter ibid. dicitur: initium contractus dolosum, quo ipso indicatur causa, cujus ratione leges irritant contractum, quia involuntarium sive errem continet, aliàs si consensus, ut ponit substantiam contractus, intelligeretur, rescissione opus esset, Zaf. in Com. ad ff. de dol. mal. n. 3. § 6. cum alleg. Bart. ad l. 7. pr. eod. junct. Gloss. Ex quo patescit, quæ conductio propter dolum non annulletur, sed tantùm actione vel exceptione doli infringatur, nimirum quando dolus est incidens, h. e. ubi quis nihilominus publicam rem redemisset, verum non tanti, si dolus non concurrisset. Zaf. cit. loc. n. 2. huc etiam spectat dolus insequens, quando non

B 3

præ-

præstatur vel servatur, quod in contractu redemptori promissum est, tunc ipsi datur actio ex contractu, ad rescandendum id quod interest, *l. 7. §. 3. l. 9. de dol. mal. l. 13. §. 4. de act. empt. Carpz. p. 2. c. 34. d. 9. in fin.*

Thef. XIX.

Proinde consensui respectu humanitatis contrarius est metus, qui tamen consensum non tollit, cum adhuc salva sit electio, uti ex principiis moralibus constat, hinc contractus sive b. f. sive stricti juris metu initus ipso jure subsistit, & non aliter, quam mediante restitutione rescinditur, *l. ult. §. 1. quod met. causa. l. ult. §. 3. ff. & l. 4. §. 5. C. eod. Struv. Exerc. 8. tb. 11.* Quanquam, si ex moralibus res repetenda, aliqui defendere velint, nullam planè hic subesse obligationem, cum non sufficiat promissio ad gignendam obligationem, si formalitas consensus, quæ in libertate quæritur, deficiat, & constet de iniquitate promissionem extorquentis, *Pufendorff. de J. N. & G. lib. 3. c. 6. §. 10. seqq.* quæ tamen sententia absolutè non est admittenda. Non solum autem ob metum antecedentem, sed & consequentem redemptori rei publicæ succurritur, ut, si minas injustas fundat is, qui exequi solitus est, minans cogatur præstare cautionem de non offendendo, aut, si redemptor metu coactus decessit de possessione, huic detur actio metus causa, quæ est in rem scripta, quæ petitur, ut possessio rei publicæ, aut prædii fiscalis cum omni causa restituatur, fructibus nempe perceptis & percipiendis, quos actor percipere potuisset, nisi metus intervenisset, *vid. Schneidevv. Comm. in Inst. de act. quod. metus. causa. n. 40. 55. & seqq. Struv. Exerc. 8. tb. 17. & 20. Zief. n. 29. tit. met. causa. & n. 10. de dol. mal.*

Thef.

Cæterum quoque indigitandum est, quod omnes, qui rem publicam redimunt, aut aliquid à fisco conducunt, Publicani nuncupentur & mancipes, *l. 1. §. 2. l. 12. §. 3. ff. de publ. l. 11. C. de vectig. l. 57. ff. h. t.* Horum ordinem sicut & numero amplissimum, & personarum dignitate potentissimum apud Romanos fuisse constat, Cicero pro Plancio, flos equitum Romanorum, ornamentum civitatis, firmamentum Reipublicæ Publicanorum ordine continetur; ita varia ipsorum genera in jure civili extant, & pro diversitate redemtarum rerum, diversa acceperunt nomina: Vectigaliarii & Telonæ ii propriè dicuntur, qui vectigalia populi Rom. conducta habebant, non tributa, *l. 12. §. ult. ff. de publ. & vect. l. cum qui. ff. de verb. sign.* Portitores, qui vectigal rerum venalium in portu, aut transitu pontis, Pedagogium, redimebant, *l. 203. ff. de P. S. add. Gædd. in d. l. l. 13. ff. de publ. & vect.* Decumani à decumis conductis, Mancipes thermarum, qui earum exhibitionem Romæ curabant, *l. 1. de manc. therm. in Cod. Theod.* cæteri cotorias, picarias, cretæ fodinas, salinas atque metalla redimebant, & rursus aliis elocabant, *l. 53. ff. b. e. l. 13. de publ. & vect. Cujac. Observat. l. 7. c. 4. add. Brecheum, l. cum qui. de verb. & rer. & sign.* Hodie postquam hic contractus in Franciâ, Pannonia, Dania, Borussia, Austria, Saxonia, & plurimis aliis Germaniæ provinciis reviviscere cœpit, redemptoribus publicarum rerum variæ quoque apponuntur nomina & prædicata, quum audiant Centuriones, Diœcetæ e. s. p.

Thes. XX.

Anteriore thesi dictum est, omnes eos, qui aliquid à fisco

à fisco conducunt, Publicanos appellari; olim in Imperio Romano solus Imperator habebat fiscum, arg. l. 1. §. *quibus. ff. quod cuj. univers. nom. l. 10. ff. ad municip. & de incol. l. 1. C. de bon. vac. l. 3. §. 4. ne quid in loc. publ. l. 3. C. de quadriennii prescript.* hodiè autem quum quilibet princeps & Status Imperii Romano-Germanici tantum possit in territorio, quantum Imperator in Imperio, hinc usus obtinuit, ut non solum Imperator, sed etiam Electores, Principes, Duces, Comites, Barones, Civitates imperiales, & omnes status Imperii, hoc jure fisci gaudeant; vid. *Arumai, Buxtorffii, Rumelini Comment. ad Aur. Bull. Nic. Myleri Declinatio de princip. & statum Imper. Rom. Germ. præcipuis juribus.* quocirca evidens est, contractum redemptionis rei publicæ cum his omnibus rectè iniri.

Thes. XXI.

A Personis devolvimur ad Res sive materiam hujus contractus objectivam, & intelligitur omnis res in patrimonio fisci existens, sive mobilis sit, sive immobilis, corporalis aut incorporalis, propria aut aliena, divini vel humani juris, ut supra th. 2. & 3. obiter dictum; hodiè in conductione prædiorum publicorum quam plurima omnis generis mobilia moventiæ accipimus, quæ consistere solent, instrumentis rusticis, gregibus ovium, boum, &c. quæ omnia mediante inventario traduntur, & finita conductione juxta illud restituuntur. Quæritur hic, an conductor, qui ejusmodi mobilia & moventia taxata suscepit, præcisè ad restitutionem in natura teneatur, & non liberetur, solvendo taxæ pretium, hunc enim in finem taxatio facta, alioquin supervacanea videtur, sed

sed respondetur, quod in dubio pro ratione hujus contractus æstimatio solum taxationis non venditionis gratia facta præsumatur; siquidem illæ res non venduntur, quarum usus ad certum tempus tantum conceditur, & obligatus est redemptor ad restituendum prædium cum omnibus appertinentibus, sicut accepit, cum hujusmodi res plerumque minusculè taxentur: secus si una alteraque species durante conductione perierit, tunc liberatur præstatione taxæ; quando verò hæc vel illa res citra culpam conductoris interit, ad præstandam ejus æstimationem hic non tenetur, cum res pereat suo Domino; Nisi in traditione inventarii conventum sit, quod illud plenum restitui debeat, sive una & altera res culpâ conductoris, sive casu perierit, quum hunc redemptor contrâ naturam contractus in se benè suscipere possit, *vid. Struv. Exercit. tb. 24. & Exerc. 19. tb. 44.*

Thes. XXII.

Circa decimas disquirendum venit, an redemptor illarum pecuniam pro dicimis, quâ interea temporis venerunt accipere teneatur, an verò optionem habeat, agnellos, anserulos, stramina, lina & similia in naturâ exigendi? Et dicendum, quod jure decimationis præstatio in naturâ fieri debeat, *Rebuffus qu. 60. n. 31. Tyndar. n. 44.* Sicuti igitur redemptor ab invitis debitoribus pecuniam pro rebus exigere, ita & illi ab his pecunia obtundi non potest: Quid verò, si à locatore fisco vel principe redemptori injungatur pœnaliter, ut decimas jamdum captas restituat, & tantum pecuniæ recipiat, quantum superioribus annis, cum beneplacito fisci, hoc nomine

mine à debitoribus pensum est? Respondemus, jus redemptori per contractum legitimè quæsitum ejusmodi mandatis nec imminui, nec auferri posse, & licet summus Princeps legibus positivis humanis quàm talibus solutus sit, atque eas pro lubitu immutare valeat, attamen conventionibus & promissionibus suis contravenire haud potest, his enim non minùs obligatus & constrictus est quam privatus, sicuti Deus promissis suis obligatur, quia ipsa veritas, ita post Deum nemo inter mortales arctius obligatur quam Princeps, *Brunnem. ad ff. iit. de orig. jur. l. 2. n. 5. & de Leg. ad l. 31. n. 4. 5. & seqq. item ad l. 15. n. 2. de publ. & vet. Epist. Hebr. 6. v. 18.* Quæritur hic porro, quomodo & quando decimandum est? quoad modum consuetudo cujusque loci inspici debet, si nulla introducta, nec optimum, nec pessimum solvatur, arg. *l. 18. §. 7. & 19. §. 4. ff. de adilit. edict. Rebuff. qu. 6. n. 29.* Tempus autem præstandi Carnatici censetur adesse, quando vituli & agnelli sine matre vivere possunt, eò usque alimenta & custodia absque ulla detractioe debentur. *Monet. c. 6. n. 26. Ulr. Hunn. in Encyclop. p. 5. c. 6. n. 21.* ne scil. datio ex illorum imbecillitate pereat, per *l. 68. ff. de sol. & liber.*

Thef. XXIII.

Res immobiles, quæ in hunc contractum deducuntur, sunt ipsa prædia fiscalia, civilia, domanialia & patrimonialia principis, de quibus *l. 1. C. de loc. præd. Civil. vel fiscal. cum seqq.* ex parte etiam Regalia fisci minora, ut metallifodinæ, cotoriæ, picariæ, cretæfodinæ, salinæ & simil. *l. 13. ff. de publ. & vet. l. 53. b. t.* Prædia publica hodiè cum omni causa locari solent, adjuncta etiam jurisdictione

ditione, cæterisque juribus annexis & singulare hic est, quod illorum redemptores jus in re habeant, licet conductores privati aliàs non possideant, nec dominium acquirant, *vid. Menoch. rem. q. R. P. n. 36. t. t. ff. si ager vectigalis. l. 1. §. 3. de superfic. i. ulc. C. de loc. præd. civil. Valasc. de jure emphyteut. qu. 29. in fin.* Ratio autem differentiæ inter locationem fisci sive Reipubl. & locationem privati, sumitur partim ex majore potestate locantis, tum ex fide, quæ à Principe major, quam à privato requiritur, major enim potestas ejus à quo res habetur, firmioremque acquisitionem facit. *Pinell. ad l. 1. C. de bon. mat. p. 3. n. 67. pag. 400.* hincque tali redemptori publicæ rei non solum interdictum de loco publico fruendo, contra trnbatores, licet ipsi sint fiscales vel accessorii delatores, sed & actio injuriarum datur, *l. 1. de loc. publ. fruend. ibi d. Wefenb.* æquissimum enim est, ob favorem Publici interdicto eum tueri, quo re conductâ è lege locationis frui liceat, ultrà vel contra legem autem redemptor audiri non debet, qui frui desiderat, *l. 1. ff. de lac. publ. fr. l. 1. §. 7. ut in fl. publ.*

Thes. XXIV.

Res incorporales sunt jura fisci rebus applicata, quorum magnus numerus, ut præcipuum autem, nostro se primùm offert conspectui, Jus Vectigalium, quod apud Romanos semper elocatum fuit, *Zaf. tit. de publ. & v. ff. num. 14.* Et consistit in redditibus de rebus quæ negotiandi causa in-vel evehuntur, *l. f. §. 7. de publ. & vect. Struv. b. l. 26. 47. & seqq.* quanquam jure ac moribus multæ eximantur, principales obnoxiarum ferè hæ sunt: Cinnamomum, folium pentaspharum, folium Barbaricum

cum, costum, castamomum, piper longum & album, nardi stachys, cassia turiana, xylocassia, smyrna, amomum, zingiberi, malabathrum, aroma Indicum, chalbane, laser, alchelucia, sangogalla, onyx Arabicus, cardamomum, xylocinnamomum, opus bifficum, pelles Babilonica, Parthica, ebur, ferrum Indicum, carpasum, lapis unversus, margarita, sardonix, ceraunium, hyacinthus, smaragdus, adamas, saffrinus, callainus, beryllus, chelyniæ, hopia Indica, vel adserta, metaxa, vestis serica, vel subserica, vel attrincta, carbacea, nema sericum, spadones, Indici leones, leonæ, pardi, leopardi, pantheræ, purpura, marocorum lana, fucus, capilli Indici. l. 16. ff. 7. ff. de publ. & vect.

Thes. XXV.

Quæritur, si fiscus sive Respublica cum Nobilibus suæ Regionis pactum vel recessum inierit, quo subditi mediati in una vel altera specie, vectigali aliâ subjacente, immunes, & tantummodò ad illas profitendas adstricti sunt, postea autem vectigalia collocaverit, atque redemptori illorum in contractu promiserit, quod omnes omninò subditi immediati ac mediati vectigal sine discrimine pendere debeant, an hoc casu recessus iterum sublati videatur, & subditi mediati ad præstandum vectigal obligati sint? quod negatur, licet enim princeps privilegia subditis per modum precarii concessa mutare ac revocare possit; *Zæf. n. 29. & 30. de constit. princip.* attamen hoc fallit, si in contractum transierint, quia per illud acquisitum est jus subditis, quod iis non est auferendum, quandoquidem princeps arctissimè adstringatur observare suos contractus, & leges sibi ipsi latas, *Zæf. ibid.*

Brut-

Brunnem. ad l. 15. ff. de publ. & vect. ideoque redemptor vectigalium damnum emergens & speratum lucrum cessans meritisimo prætere, factâque determinatione iudicis hac in causa competentis, vel arbitratorum compromissorum, à pensione deducere potest.

Thef. XXVI.

Parilis habenda est ratio vectigalis in confinio noviter instituti atque locati, quando scil. exteri exceptione novitatis pensionem illius recusant, siquidem nova instituire, aut vetera adaugere vectigalia, absque speciali Imperatoris concessione, Electorumque consensu, permissum non est, & citra hunc ne ipsi quidem Imperatori. *Recess. Imp. de Anno 1576. §. Weiters seyn wir. Capitulationes Ferdin. III. art. 20. & Ferdin. IV. art. 19. Leopold. art. 23. & seqq. add. noviss. Georg. Christoph. von Sölnitz in Gymnasmate jur. regal. vectig.* Et quamvis non liceat vectigalia augere, eadem tamen imminuere quavis Respublica potest, hoc autem eo intelligendum est tempore, quo elocata non sunt, cum in præjudicium redemptoris nulla imminutio valeat, præcipuè quando instrumento loc. conductionis cautum, ne durante conductione huiusmodi proventuum aliqua fiat mutatio; si verò nihilominus contigerit, quod per invidiam adjacentis Respublicæ pons quidam destructus, aut via vectigalis adeo everfa sit, ut vehicula munifica, & currus vectigalis collationi subditi illic amplius ambulare non possint: vel etiam princeps ad instantiam subditorum aliquid de vectigali remiserit, tunc utrobique redemptori actione jex conducto tenetur, priori casu ad reputationem

nem pensionis, quia casum Dominus ferre debet. l. 15. §. 7. b. t. posteriori ad omne interesse, l. 25. §. culpa cit. loc. Franzk. b. l. n. 154.

Thef. XXVII.

Quæritur porro, si Mævius redimit à fisco jus vectigalium certi cujusdam loci ad triennium, postmodum accedit Sempronius mercator & conducit vectigal de mercibus suis præstandum per totum principatum: denique Cajetanus universa cujusdam dioeceseos vectigalia, quibus & in specie illud Mævii insertum, conductò suscipit, quisnam horum potiori gaudeat jure, & quæ conductio cæteris validior sit? videtur hanc generalem conductionem species priores tollere, quippe quæ sub genere comprehenduntur, & hoc tantò magis, cum illud Mævii vectigal universorum redemptioni expressè inditum sit, atque universalis redemptor eo nomine pensionem conventam habeat præstandam & prænumerandam; ast quoad punctum juris verè dicendum est, hunc contractum ex parte locantis probandum non esse, bis enim unam rem locare haud licet, & per generalem locationem jus tertii jamjam quæsitum interverti non potest, quoniam princeps ex suo contractu arctissimè tenetur, ut thesi 22. & 25. probatum, quapropter Cajetanus à Mævio exiget, quod hujus nomine pendit, & hic solvere Fisco debuisset; Similiter Sempronii contractus æquè subsistit, hoc tamen interest, quod Cajetano regressus detur contra fiscum, & locarium à Sempronio exigi non possit, sicuti à Mævio, ratio diversitatis est, quia hoc locarium definitum, illud verò ratione hujus districtus determinatum non est, per consequens nec
exigi

exigi potest, multò minus vectigal ipsum, cum hoc casu jus Sempronii ex contractu quasitum auferretur, sed illud fideliter annotandum, atque fisco debità pensione detrahendum venit: aliud pronunciandum foret, si primi redemptores possessionem nec dum consecuti sint, tum major habenda erit ratio universalis quam particularis conductionis, cum primis traditione, quæ hic potissimum in patientia consistit, subsecuta, & redemptore universali introducto, siquidem alteris nudum jus personale, huic verò personale & reale competeret, aded, licet etiam primi conductores locarium jamjam persolverint, & ultimus nihil præstiterit, contractibus enim res tantum sunt debitæ, at traditione nobis acquiruntur, interim tamen priores, qui possessionem nondum consecuti sunt, ad interesse agere possunt, *l. 15. C. de rei vind. ibid. Zes. n. 8.*

Thef. XXIX.

Juri vectigalium strictè dicto non multum sunt ab-
similes Gabellæ sive Impositiones illæ, quæ sunt vino,
cerevisiæ, carnibus, piscibus, frumento, farinæ &c.
Germ. Ohngeld/ Wffschlag/ Trancfsteuer/ Fleisch und
Mehlpfenning/ quas fisco sive Reipublicæ à subditis suis
exigere permissum est, *Rec. Imper. de Anno 1524. §. Der-
gleichen hat. Ferdin. IV. Capit. art. 30.* cujus vectigalis
authorem Chilpericum Regem Galliæ fuisse, Bodinus
refert, & præstatur illud diversimodè, juxta cujusque lo-
ci consuetudinem. Notat *Klock. de Ærar. lib. 2. cap. 78.
n. 11, 12.* quod Clerici, Cancellarii, Consiliiarii, Doctores,
Forenses, Extranei, Advenæ, Peregrini, Pauperes, aliique
privilegiati, ejusmodi Gabellas præstare haudquaquam
sint

sint obstricti, licet quoque officio suo abeant, ex Aula Principis discedant, & privatim vivant, Officiali etenim in memoriam pristinae dignitatis non minor debetur honos & immunitas, post depositum officium, quam ipso durante, *l. pen. in fin. ff. de Decur.* Ne itaque hoc privilegium ipsis intervertatur, vigilare debent, & si turbentur, ad illud provocare, ne silentio, aut omisa potestati sibi ipsis, ac toti ordini praedjudicent, uti ipse Imperator Justinianus monet *in Nov. 130. in epilog. vid. hac de re pluribus. Klock. cit. loc. & remissive in tract. de Contrib.* Qui vero has Gabellas vult redimere, observandum habet a) ut libertas coquendi & vendendi cervisia civibus non impedita maneat, b) ut in literis contractus caveatur, ne hordea avenae ad coquendam cerevisiam necessaria extra districtum redemptum vehantur, c) ne Nobilibus aliisque, immunitas a Gabellis concedatur, vel si concessa d) revocetur, aut e) conditio haec adjiciatur, ut nummo carius vendere debeant, f) ne subditi extra districtum Zythum emant, g) multo minus a Nobilibus in eo degentibus, & immunitate gabellarum gaudentibus, haec enim omnia in causa sunt, cerevisiam aut non coqui, aut non vendi posse, quod redemptori maximum infert damnum, & ipsum contractum tandem destruit, denique b) notandum & hoc est, ut privilegiati Instrumento estimationis conductitio (*in den Pacht- Anschlag*) nequequam subjiciantur, neque sportolae eorum, qui has Gabellas antea acceperunt, & de iis rationes reddiderunt: Quid autem, si locator fiscus has expensas calculo locationis insertas non subtraxerit, aut redemptorem persuaserit, ad partem aliquam illarum suscipiendam

dam considerabilem, licet minus nihilo exinde fruendum habeat, an teneatur Arentador, hanc quantitatem exsolvere promissam? Et responderetur quod non, priori casu planè subtrahendæ sunt illæ expensæ, unà cum privilegatis, quia subdolè vel ex errore non subtractæ fuerunt; posteriori, videndum est, an Gabellæ redemptæ ac-vel decreverint; si illud, redemptor conqueri non poterit, si verò hoc, & reliqui proventus conducti, ex quibus lucrum speravit, hoc damnum non resarciant, redemptor de jure stricto id ferre debet, ex æquitate tamen ipsi remissio facienda.

Thef. XXIX.

Ad jura fisci conducibilia pertinet quoque Jus Censuum & Tributorum, quæ imponuntur à Statibus Imperii jure Superioritatis, adhibito consensu statuum provincialium, & quidem rebus ac bonis possidentium, ita ut certam pecuniam ratione illorum, certis temporibus, Principi, ad quem cura fisci spectat, solvant, in utilitatem publicam *Struv. S. J. C. Exerc. 50. tb. 66. & S. J. F. cap. 6. apb. 21. Brunnem. in paratit. Wesenb. tit. de censibus.* Quæritur, si anno conductionis præterito, aut durante conductione, unus & alter census caducus resuscitatus fuerit, qui tempore contractus in æstimationem non venit, an iste fisco locatori, aut redemptori prædii fiscalis competat? Et puto hunc censum conductori emolumento cedere, per totum conductionis tempus; idem etiam asserendum est, de vectigalibus in genere locatis, nullà specie exempta, quoniam omnes fructus, qui non expressè reservati sunt, ad redemptorem, tanquam ad dominum spectant, *Carpz. part. 2. Const. 37. defm. 22. tot.* ubi in fine sequens

D

quens

quens notabile præjudicium de jure patronatus, ad requisitionem Senatus Lipsiensis traditum, annectit:

Habt ihr das Gut N. auferliche Jahr lang um einen gewissen Pacht ausgethan/ daserne ihr nun das jus patronatus mit ausdrücklichen Worten nicht ausgenommen noch euch vorbehalten hättet/ So stünde solches dem conductori oder Pachtmann zu/ und würde demnach ein neuer Pfarrherr von ihme billig vociret. *B. R. W.*

Thef. XXX.

Fisci jure adhæret etiam Censuræ emigrationis sive Jus Detractionis, juri civili quidem incognitum, & solâ consuetudine, (quæ vim legis obtinet) innixum, quo juxta municipalia jura uniuscujusque loci, certa bonorum pars, decima plerumque aut quindena, à Domino territorii deducitur illius patrimonio, qui domicilium seu hæreditatem aliò (extra scilicet territorium) transfert; quod si quis aliò migrans hunc censuræ debitum non præstet, quamvis jure civitatis non amplius fruatur, tamen onera sustinere tenetur, quia illegitimo discessu ab obligatione, quâ obstrictus civitati, se non liberavit, præstitis vero consuetis, etiam invito domino & superiore discedere licet, *Scriv. Exercit. 50. tb. 54. & 55.* Solutio autem hujus Gabellæ fieri debet statim, antequam hæreditas legata vel alia bona exportentur, & donec hoc fiat, bona detineri & arrestari possunt, *vid. Rec. Imper. de Anno 1594. §. und so viel die ungleiche/in quo arresta, quæ hæreditates vel res à Magistratu loci ob recusatum emigrationis detractionisve debitum retinentur, pro justis licitisque expressè declarantur,*
quan-

quantumvis ejusmodi aresta species sint executionis, à qua inchoari non debet, *Gail. de arrest. cap. 1. n. 10. Petz. Danais in jure Cameral. tit. 184. §. 5. & 6.* Competit hoc jus Principi in bonis, territorio ejus subjectis non autem in iis, quæ extra territorium defunctus possedit, *vid. Raubar. lib. 1. quest. 17.* Immunes tamen secundum communem Doctorum sententiam ab hoc defalcationis jure sunt Professores, ac reliqua membra Academiæ, nec non viduæ ac liberi eorum, item Doctores legitimè promoti, aliique Graduati, licet in Academiis non habitent, *vid. Ernest. Corbmann. Respons. Academ. 15. & 27. Berlicbius part. 3. conclus. 52. num. 31.* Huic juri detractio vicinum est jus Albinagii in Gallia receptum. Inter alia non minus huc referri meretur Jus foresti & Banni ferini, ad illud pertinet fructus resinæ ex arboribus fluentis, quæ ad ignem decocta pix fit; si itaque fiscus hunc fructum pro quingentis locaverit, redemptor verò tertia parte carius eundem sublocaverit, atque iisdem conditionibus, quibus à fisco suscepit; hic vero ubi in notitiam ejus venit, conductori sub prætextu metuendæ sylvarum ruinæ injungit, ut abstrahat hoc fructu, & quingentos locario debito annuatim defalcet, quæritur, an redemptor teneatur parère, & jure suo quæsito cedere? quod negatur, quia jus quæsitum invito auferri nequit, neque à principe, licet quoque lucrum cessans refarciat, grave enim est, promissis contravenire, & si contractus redemptori aliàs nocivus sit, potest hoc casu urgere, ut aut contractus fervetur, relicta sibi potestate sublocandi, aut à contractu discedatur, *Brunnem. in ff. l. 54. n. 6. 7. 8. tit. loc. cond.* nec locus erit prætextui post consummatum contractum,

præsertim quando ex post facto contrarium, quod ipse
fiscus subconductoribus illis hunc fructum locaverit, ap-
paruerit.

Thef. XXXI.

Fiscalibus seu Regalium minoribus, quæ nihil aliud
sunt, quam commoda & emolumenta, quæ ex bonis pu-
blicis, vel aliàs ratione imperii aut territorii à principe,
vel summo imperante percipiuntur, *Serv. s. J. F. cap. 6.*
apb. 13. in fm. annumerantur ulterius Jus Pœnarum, Jus
servitiorum aulicorum, & operarum rusticorum, decimæ
in fundorum emphyteuticorum & prædiorum feuda-
lium alienatione, pecuniæ ex tribus opificum redactæ,
reditus piscationum, jus capiendi bona vacantia, Bona
quæ indignis auferuntur, Bona committentium Crimen
Majestatis; Et quamvis in cæteris criminibus capitalibus
confiscatio bonorum hodiè cesset, tamen in non-capita-
libus, si expressa lege dictata, adhuc locum habet, *vid.*
Serick. in Disput. de Dardan. cap. 6. n. 20. segg. Hæc de fisci
rebus propriis, quarum adhuc magnus restat numerus,
cum omnes pertractare nostri propositi non sit, plura
desiderans adeat *Casspar. Klockium in Tract. de arario;* sed
possunt etiam alienæ, quas tantummodò possidet vel de-
tinet fiscus, ab eo validè conducì, & obligantur contra-
hentes perindè efficaciter, conductor ad solvendam pen-
sionem, si scil. res evicta non fuerit, pretium enim, juxta
illud Dd. Catholicum, succedit in locum rei, adeoque is,
qui causam ab altero habet, exceptionem dominii oppo-
nere non potest, *l. 25. C. loc. cond. Franzk. b. t. n. 46.* Lo-
cator ad usum rei concedendum, aut re evictâ interesse
præstandum, si sciverit rem esse alienam, sin ignoraverit,
libe-

liberatur præstando æquipollens, seu rem non minus idoneam, scienti verò eam qualitatem redemptori hæc actio non datur, sed tantùm remissio pensionis pro ratâ, *Sernv. Exercit. 24. tb. 10. Brunnem. in ff. l. 19. n. 6. 7. 8. loc. cond. Frantzk. ibid. n. 26. & seqq.*

Thef. XXXII.

Addendæ sunt finaliter res Divini juris, quæ secundum th. 3. superiùs, triplices, & prima earum divisio subdistinguitur in sacras immediatè cultui Divino inservientes; & in eas, quæ ad sustentationem faciunt personarum ecclesiasticarum, hæ vocantur ecclesiasticæ; & cadunt sub Objectum conductionis materiale inadæquatum, *Frantzk. in tit. contr. empt. vend. n. 134.* 1.ª non item. Objectum autem hujus contractus adæquatum formale, sunt res fisci locari solitæ, & quarum Fiscus gerit curam. Removentur igitur 1.) Res Sacræ, Religiosæ, Sanctæ, strictè sic dictæ, quæ commercio hominum exemptæ, *Sernv. Exercit. 23. tb. 27.* 2.) Res Spirituales, *Brunnem. in Com. ff. ad l. 44. loc. cond.* 3.) quarum usus in abusu est, *Zæf. tit. loc. cond. num. 12.* 4.) Res propriæ, author laudatus, *d. l. n. 11.* 5.) quæ non sunt in rerum natura, ut Chimæra, *Frantzk. tit. de contrab. empt. n. 111. & 112.* 6.) Servitutes ratione constitutionis, *idem tit. loc. cond. n. 52. Brunnem. ff. ad leg. 44.* 7.) Sacerdotia Magistratus, ut & alia officia publica, *Nov. 8. cap. 7.* quod hodiè tamen in Regno Galliæ usitatissimum, adeò, ut exindè aliquot milliones auri in ærarium Regis quotannis veniant, *vid. Frantzk. d. l. n. 139.* Sanè dicendum, redemptionem publicæ rei absque collatione jurisdictionis officivæ publici commodè fieri non posse.

Objecto hactenus considerato, quantum è re est, progredimur nunc ad formale hujus contractus, quod composito ex materia & forma dat esse specificum, ultimum & completum. Hoc autem consistit 1.) in consensu, de 2.) publicæ rei usu concedendo, pro 3.) certâ mercede, *Struv. Exerc. 24. tb. 7.* de primo substantiali & ipsius qualitate suprà th. 16. 17. 18. actum, hoc tantum adijciendum est, ad contrahendam conductionem expressum requiri consensum de usu rei pro certa mercede, si in uno vacillet, conductio imperfecta vel irrita est, *l. 9. pr. de contrab. empt.* hoc tamen intererit, si (a) erratum in nomine, nihil obest, nomina enim significanturum rerum causa reperta sunt, quæ si alio quolibet modo intelligantur, nil refert, §. *si quis in nomine. 29. Inst. de legat. (b)* aut in qualitate extrinsecâ, aut (c) ex parte in materia, hic conductio quidem subsistit, pretium tamen ad proportionem redigendum, hocque fit actione quanti minoris, *l. 9. §. 14. de contrab. empt. l. 21. §. 2. ff. de act. empt.* aliud (d) in qualitate legali, v. g. si quis nesciens loca sacra pro profanis redemerit, ubi nulla conductio, *l. 62. §. 1. de contr. empt.* & agitur ad interesse locatorum dolo contententem, aliâs exceptione justâ ignorantie ita defenditur, ut saltem pretium restituere cogatur, *Frantzk. de contr. empt. n. 67. Struv. b. l. tb. 10.* nec non (e) in errore substantiæ, *Frantzk. cit. loc. n. 46.* atque (f) corporis, ut si putem, me conducere prædium Tusulanum, tu putes te locare Sejanum, & inter omnes constât, conductionem nullam esse, *Frantzk. ibid. n. 42. §. 43. Struv. Exerc. 23. tb. 9. seqq.*

Thes.

Reconductioni autem si potius renovationi hujus contractus sufficit consensus tacitus, tempore enim conductionis finito, si redemptor in prædio conducto maneat, locatorque hoc non ignorans patiat, tacite renovata, & quasi ex integro sub eadem mercede, iisdemque pignoribus, (non tamen fidejussoribus) facta censetur, *Struv. Exercit. 24. tb. 7. Wisenb. tit. loc. cond. n. 11.* ratione tamen temporis quaestio exsurgit, an in re publica redempta reconductio ad annum aut lustrum facta putetur? aliàs distinguitur inter prædia rustica & urbana, illis annus assignatur, licet ad quinquennium conducta, ex hac ratione, quia fructus singulis annis percipi possunt; in his autem, si certum tempus non præfinitum, sed juxta annum & mensem determinata merces, reconductio facta videtur, prout quisque habitaverit, nisi per consuetudinem conductionibus rerum certum tempus præfixum, tunc enim probabilior est sententia, ad illud quoque tempus extendendam esse tacitam conductionem; vel quando fructus prædii in partibus anni non uni sed difformiter percipiuntur, tali casu reconductio per totum annum facta videtur, *Franzsk. alleg. loc. n. 19. Struv. cit. loc.* Similis obtinet ratio in publicarum rerum redemptione tacita, si verò certum tempus in scriptis, ut inde meliùs de isto constet, comprehensum, ad idem tempus conductione ex integro cœpta videbitur, *Struv. d. l. tb. 7.* præsertim ubi insertum, quod resignatio ab alterutrâ parte semestri spatio ante tempus finitum fieri debeat, qua neglectâ, conductione tacite continuata censetur.

Thef.

Ab hoc non aliena est quæstio, an invitus in conductione retineri possit, negativa habetur *in l. 9. §. 1. de publ. & vect. & l. 3. §. 6. de jure fisci.* ubi dicitur: valde inhumanus mos est iste, quo retinentur conductores vectigalium publicorum & agrorum, si tantidem locari non possint: nam & facilius inveniuntur conductores, si sciverint fore, ut si peracto lustro discedere voluerint, non teneantur; Equidem in generali assertione hoc verum est, cum consensus liber esse debeat, & contractus in invitum non reddatur, juxta *d. l. 9. §. 1. & thesin 18. superius.* attamen casus singularis continetur *in l. 11. §. fin. de publ. & vect.* quâ illi, qui maximos fructus & redemptione vectigalium consequuntur, si postea tantò locari non possunt, ea prioribus pensionibus suscipere compelluntur; Econtrâ quoque fisco in prædiis locandis publicis liberum non est, rem suam addicere, cui velit, quanquam unicuique privato hæc competat facultas, & æquum ac justum sit, sua cuique, tanquam moderatori & arbitro rei suæ, committere, *Carpzov. p. 2. Const. 51. def. 9. n. 2. & 3.* adeò, ut nec ab eo, qui rem priùs conductam habuit, finita conductione impediri possit; at in locatione bonorum & prædiorum fiscalium sive publicorum alia est ratio, ubi primus conductor offerens tantùm, quantum novus, aliis conductoribus præfertur, *vid. laudat. Carpzov. p. 2. Const. 37. def. 8.* cum adjuncto hoc egregio præjudicio, in causa der Gemeinde zu Renckersleben:

Ist bey euch über Menschen gedencken der Korn-
Zehende / den ein Ehrwürdig Thom-Capitel der
Bischoffs

Bischofflichen Kirchen zu Halberstatt allda auff-
zuheben/ den Einwohnern daselbst um einen leid-
lichen Zins gelassen worden; So werden sie auch
nochmals/ aufn Fall iezo beneltes Thom-Capitel
denselben zu verpachten/ und nicht selbst zu ge-
niessen gemeynet/ sie auch so viel als ein anderer
jährlich davon zu geben erbötig/ einem Fremb-
den in solcher Verpachtung billig vorgezogen.
B. N. W.

Thef. XXXVI.

Ex præmissis modus locationis conductionis publicæ
quatantenus elucescit, quippe quæ publicè faciendâ, prius
vel edicto publico, vel Præconis voce denunciandâ, *l. 3. C.
de locat. præd. civil.* atque ita per licitationem, ut per con-
tendentes augmenta pretii succrescant, in qua superiori,
id est, majorem mercedem offerenti, prædia, vectigalia,
aliique redditus publici addici solent, quod & moribus ita
observatur, *Struv. Exerc. 39. tit. 36.* Cum itaque res per
licitationem expedienda, sciendum primò, quo tempore
ritè & cum effectu licitari possit? nempè factâ proclama-
tione sive publicatione, aliàs non valebit, unde insignitèr
eos falli, *Philippi de subbast. c. 3. comm. 14. n. 15.* ait, qui
fortè fortuna de proclamatione futurâ scientiam consecu-
ti, ad judicem sive fiscum subhastationis properant, & lici-
tantur, rati, hâc ratione jus primæ licitationis se obtentu-
ros fore, quod breviter in eo consistit, ut primus licita-
tor secundo præferatur, si tantundem offerat, quantum
adjecit secundus, nec plus ad hoc jus obtinendum offer-
re tenetur, *Bald. in l. 35. de min. Ludov. Postius de subbast.*
E inß.

insp. 31. n. 272. Carpz. p. 1. c. 32. def. 42. Sed quid juris, si duo pluresve schedulæ sigillatæ, idem pretium offerentes fisco præsententur, nec ultra prior præsentata sit, constet? tum tempus aperitionis attendi debere statuit *Postius d. l. n. 263.* sed in hoc casu non malè fors adhibebitur.

Thef. XXXVII.

Quæritur porrò, an primus licitator, si alius majus pretium obtulerit, ex post autem aufugerit, vel idoneus extiterit, cogi possit, ut eo pretio, quod primò obtulit, res subhastatas sibi redemptas habeat? videtur negandum esse, quia primus superatus secundo licitatore, suam licitationem revocasse, atque juri suo renunciassè censetur; *Zæf. tit. de publ. & vect. n. 16.* licet dissentiat *Wisenbach. in π. tit. loc. conduct. n. 24.* Superius th. 34. incidenter dictum est de fidejussoribus & pignoribus à redemptore rei publicæ præstandis, hoc adeò necesse est, ut etiam ille, qui licitatione vicerit, repellatur, si fidejussorem idoneum & cautionem præstare non possit, *l. 9. pr. de publican. & vect.* Quæritur igitur non absone, an fiscus cautionem à redemptore stipulatam, quam verò per anni spatium, quartali prænumeratione contentus, non urisit, adhuc residuo lustri tempore exigere possit? puto quod non; quia prænumerationis est instar cautionis, vel cautio ipsa, cum quâ si continuetur singulis anni quadrantibus, locator fiscus conqueri non potest. Circa modum ulterius dispiciendum est, an redemptio rei publicæ per aversionem fieri possit? Et affirmatur, quia conductio atque emtio iisdem ferè regulis constant, ut quod in uno, id quoque in altero procedat, confer. th. 40. & 51. inferius.

Veluti

Veluti igitur res fungibiles non raro, primò ad corpus & speciem, secundò ad mensuram & quantitatem emuntur, ita & per averfionem conducuntur: Ubi autem in hoc contractu instrumentum taxationis conductitium, (est *Pacht-Anschlag*) conficitur, & secundum illud contrahitur, non potest dici, conductionem per averfionem factam esse, in ejusmodi etenim contractu primi generis, mensuræ aut quantitatis mentio fieri non debet, multò minùs taxationis, licet demonstrationis causà mensura subijci possit; si verò redemptio ad mensuram & quantitatem, juxta posterius, fiat, & aliquid deficiat, illud à locatore fisco suppleri, vel de pensione detrahi debet, adeòque etiam hoc casu evictio est præstanda, *SITHV. Exercit. 23. tb. 11. 12.*

Thes. XXXIIX.

Ad modum non minùs spectat æstimationis mos, qui hodiè sæpe talis esse solet: ex rationum libris decem annorum sese subsequentiũ, & quidem proximorum formatur calculus, qui mediante arithmeticà divisioni subijcitur, & hoc modo medius terminus elicitur, secundum quem taxatio & æstimatio fit: dehinc duplex oritur quæstio, nimirũ an fiscus locans de omnibus, quæ instrumentum locationis æstimatorium complectitur, evictionem præstare, & si dolus in eo commissus, teneatur? quoad primum res expedita est, cum in omni contractu, ubi utrinque quid præstandum, si quod unus præstitit, alteri auferatur, locus sit præstationi evictionis, licet nihil sit expressè actum; secundum autem plus difficultatis habet, si quidem instrumentum taxationis conductitium redemptori communicatur, in quo conspiciere est, quid & quanti

quæque res locetur, ut ita aperte agatur pariter ac candidè ex parte fisci, imputabit itaque sibi conductor, quod non cautiùs mercatus sit, & rem redemptam tantidem susceperit; verum in veritate rei dicendum, communicationem instrumenti taxationis non sufficere, utpote quod ex rationum codicibus constat, illosque pro fonte & authentico agnoscat, idcirco iis remotis fidem non meretur, præcipuè si in uno alterove discrepet, & pretium in illo majus atque in his contineatur, exinde constat, eo ipso quo rationum tabulæ retinentur & occultantur, dolum patrari, contractibus enim b. f. præstatio doli ita inest, ut alter alteri singularem fidem promittere videatur, *Siruv. Exercit. 46. lb. 79.* multò magis quando decennales redditus non ex proximis annis desumpti, qui exiguiores, sed his refecatis, fertiliores ac pinguiores subornati fuerint, ex quo terminus elicitus medius, secundum quem æstimatio facienda, non potuit non multum incrementum, inscio quidem redemptore, quem ob carentiam rationum, & ex iis sumendam informationem prorsus latuit, quibus annis redditus creverunt vel decreverunt, quæ rationes tamen ex natura hujus b. f. contractus, & tenore edicti publici, ad inspiciendum & informandum edendæ fuissent, præsertim si redemptor desideraverit; tali igitur casu, quando se læsum vider conductor, datur ipsi actio contractu ad damnum fraude illatum resarciendum, aut si conveniatur, exceptio doli, quæ b. f. iudicio inest, *Siruv. Exercit. 8. lb. 33. § 34.*

Thef. XXXIX.

Altera substantiæ constitutiva pars, est merces, vocatur quoque locarium seu pensio, & pretium conductionis,

tionis, *l. 28. §. 2. ff. loc. cond.* in qua requiritur (1) ut sit vera, (2.) certa, (3.) iusta, *Struv. Exercit. 24. eb. 6.* De prima qualitate loquitur lex 46. h. t. si quis conduxerit nummo uno, conductio nulla est, quia & hoc donationis instar inducit, *l. 46. locat.* atque in tali contractu pro vero pretio non habetur; attamen exceptionem patitur in casu, ubi maritus usumfructum fundi dotalem mulieri uno nummo locat, hic enim contra subtilitatem juris locatio ex æquitate valet, *per l. 66. ff. de jur. dot.* Similiter uno nummo conductio nugatoria, & quæ expediendarum rerum gratiâ fit, æquè subsistit, *vid. not. Gotbofr. ad l. 46. lit. b. loc. cond. & l. 66. lit. z. de jur. dot.* talis quoque conductio est simulata & imaginaria, quæ dicis saltem causâ, veritate non interveniente contrahitur, qualis est, ubi pretium quidem in speciem determinatur, sed donationis causâ non exigitur, proindè pro nulla & non facta habetur, nullumque juris vinculum obtinet, *Brunnem. ad ff. l. 55. de contr. empt. & l. 54. de obl. & act. Struv. cit. loc. add. Exercit. 23. eb. 17.*

Thef. XL.

Secundum requisitum est certitudo mercedis, de quo th. 6. aliquid prolatum, inferendum adhuc venit, si res sit conduci solita certo & determinato pretio, eaque jam simpliciter redimatur, nullâ definita mercede, quod consueta hætenus merces tacitè repetita, & conductio pro illa constituta censeatur; sic quoque certa erit merces, si referatur ad quantitatem non expressam quidem verbis, sed certo modo designatam, v. c. dabo quantum in arcâ habeo, *l. 7. §. pen. l. 37. ff. de contr. empt.* quod si autem nihil pretii in arca fuerit, deficiet conductio, de-

ficiente eo, quod ad substantiam desideratur; & quandoquidem conductio emtionis similis, & in genere iisdem regulis eum illa consistit, atque merces passim in legibus pretii nomine effertur, *l. 28. §. 1. l. 39. §. pen. & fin. l. 51. §. 1. l. 58. loc. cond.* consequens est, quod sicut in emptione pretium debet consistere in pecuniâ numerata, ita in redemptione rei publicæ merces sive pensio in pecunia numerata constitui necessum est, *l. 1. §. 9. depos.* si enim in specie constitueretur, veluti in vino, frumento, non esset locatio conductio, sed contractus innominatus, do ut des, idè non actio loc. conducti, sed præscriptis verbis competeret, *vid. Wesenb. ad Pandectas Justinianos tit. loc. cond. n. 6. & 7.* & licet aliqui statuunt, sine alteratione contractus, pro pecunia numerata res aut species solvi non posse, cum tamen in propatulo sit, emptionem (ubi pecunia numerata magis requiritur) contrahi, & contractum esse æqualem, si pro merce pecunia & simul alia res detur, *Struv. Exercit. 23. tb. 16. Frantzk. de contr. empt. n. 213. & seqq.* imò pecunia omnimodè retineri, & pro merce alia res vel species dari potest, ut tamen emptio venditio non concidat, nec immutetur, modò pretium in pecunia determinetur, nam in solutione benè potest res solvi pro pecunia, volente venditore, non autem eo invito, *vid. Schneidevv. ad Inst. §. item pretium, num. 1. de empt. vendit.* ergò per argumentationem à majori ad minus in locatione conductione hoc multò magis procedit, ita tamen ut pensio in pecunia in principio certa determinetur & constituatur, sed postea aliud pro alio, propter commodiorem solutionis modum, volente locatore, haud dubiè solvi potest, *Struv. Exerc. 24. tb. 5.*

Thef.

Tertium mercedis requisitum est, ut sit justa, Justitia illa hic nil aliud est, quam legitima proportio inter usum rei & mercedem, quâ ille æstimatur; quod tamen civiliter & cum quodam temperamento intelligendum, quoniam rerum certa & constans æstimatio non est, sed subindè diversis temporibus variare solet, ideòque exactissima illa arithmeticae proportionis symmetria exerceri non potest, quod & inter alia Imperatorem sive Legislatorem commovit, hanc rem conscientiae contrahentium *in l. 22. loc. cond.* relinquere, ubi dicitur: quemadmodum in emendo & vendendo naturaliter concessum est, quod pluris sit, minoris emere, quod minoris sit, pluris vendere, & ita se invicem circumscribere: ita in locationibus quoque & conductionibus juris est; quin imò hæc circumventio etiam jure Canonico obtinet, *cap. pen. de empt.* & est duplex, alia ex proposito sive animo dolo proficiscitur, quæ à Baldo *in l. 2. C. de rescind. vend. n. 2.* industria deceptiva; alia sine proposito fallendi ex re ipsa & natura negotii provenit, & ab eodem industria negotiativa vocatur: priori casu, sive læsio sit infra sive ultra dimidiam, locatio conductio non procedit, v. g. si prædium publicum pro undecim millibus æstimetur atque locetur, quod tamen testantibus rationum libris, in statu administrationis, nunquam octo millia implevit; aut pro novem, quod quinque millia non attigit, hoc enim citra personalem deceptionem haud fieri potest: nisi id, in quo læsio facta, refarcitur, *Covarruv. lib. 2. variar. resolut. 2. num. 1. l. 13. §. 4. & 5. l. 25. §. fin. l. 43. pr. de contr. empt. Erantzck. de contr. empt. vend. n. 228. & seqq.* posteriori casu

casu circumventio adusque alterum tantum, jure gentium, h. e. secundum naturam commerciorum, *εμπορικῶς*, *Lauterb. pag. 492. & seq.* permilla & licita est, quia sublata spe quæstus languet mercatus; non autem jure naturæ & Divino, juxta illud Paulinum: *ne quis supergrediatur, neque circumveniat in negotio, fratrem suum; quoniam vindex est Dominus de his omnibus, sicut & prædiximus vobis, & testificari sumus. 2. ad Thessal. 4.*

Thef. XLII.

Ultimum formæ substantiale est usus rei, quod cum causa finali hujus contractus coincidit, & describitur à Wesenbecio: quod sit usus rerum sine alterius partis incommodo inter homines communicandarum, confer th. 6. Quæritur hac occasione, an fisco commodo sit seu expediât, prædia publica, & redditus fiscales elocare? videtur negandum, quoniam legibus notum est, quondam redemptionibus publicanorum multum perniciosi publico allatum fuisse, eosque vestigalis nomine plus ut plurimum exegisse, atque par erat, unde Baptista Johannes noviter baptizatis non solum præcepit, ne ultra sortem constitutam quicquam acciperent, *Luc. 3. v. 12. & 13.* verum & Imperator Justinianus ad refrænandam publicanorum audaciam pariter ac fraudem, speciale Edictum Libris Digestorum indidit, *rit. de publ. & vestig.* conductor enim non fisci sive locatoris, sed proprium commodum primario promovere studet; sed fatendum est, ejusmodi redemptiones publicas fisco quam maximè proficuas ac conducibiles esse, siquidem per illas non modò salaria ministrorum & sportulæ expensæque in collectione publicorum reddituum faciendæ servantur, sed etiam fiscus scrupulo-

pulosarum vastrarumve rationum difficultatibus, impendiis atque periculis infidelium administratorum prorsus liberatur, & certâ pecuniâ summâ fretus regulare & conservare statum familiæ potest, quæ alias iis administratis semper incerta, donec rationes redditæ & justificatæ fuerint; non tangam emolumentum & compendium ex huiusmodi locatione proveniens, cum usquequaque reditus paulò carius locentur, quod & causa fuit, hunc contractum in plurimis Regnis atque provinciis hæctenus refluoruisse; quidam scriptor Gallicus notat, Regem Galliæ per hunc contractum à tempore introductionis jamjam aliquot tonnas auri lucratum esse; Notanter dicitur in adductâ descriptione verbis in calce adjectis: sine alterius partis incommodo, hoc sibi vult, omnem doloſam machinationem atque læsionem abesse debere,
add. ch. 41.

Theſ. XLIII.

Tametsi conductio ratione rerum communicandarum cum cæteris contractibus finem communem habeat, attamen in eo ab emptione, cum qua in multis convenire dicitur, maximè dignoscitur, quod a) in hac antè traditionem periculum rei spectet ad emptorem, aliter in illâ, *l. 9. §. 3. loc. cond. b)* venditor contracta emptione venditione ad rem tradendam præcisè tenetur, si facultatem ejus tradendæ habeat, nec liberatur præstando interesse, *l. 1. ff. de act. empt.* sed locator aliquando excusatur, propter supervenientem indigentiam, quod tamen solummodò in prædiis urbanis locum habet; vel si conductor re malè utatur, aut solvendo non sit, *l. 3. C. loc. cond. l. 4. C. de vectig. nov. inst. c)* milites contractum emptionis

F

cele.

celebrare possunt, non autem prædia conducere, vid. th. 14. retrò. d) quædam emi possunt, non conduci, ut servitus ratione primæ constitutionis; quædam conduci, non emi, ut res alienari prohibita, vid. th. 32. quoad servitutem, illa ab initio per emtionem venditionem quidem constitui potest, v. g. vendo tibi jus eundi per meum prædium; sed ab initio locari-conduci non potest, v. c. quotannis tibi dabo decem thaleros, si patiaris me ire per tuum prædium: hoc enim tantum factum personale est, servitus autem debet esse perpetua. e) per emtionem consequimur dominium rei, per conductionem tantummodo usum, cum hic titulus ad translationem domini habilis non sit; aliud tamen in Practica de conductione perpetua dicendum; item de rei publicæ redemptione, licet ad modicum tempus tantum facta, hic etenim jus in re conductor consequitur, de quo videre est supra th. 7. 21. & 23.

Thef. XLIV.

Tantum de substantialibus hujus contractus, paucis adhuc de ipsius accidentalibus videamus & naturalibus; naturalia dicuntur affectiones propriæ sive proprietates accidentales, quæ contractui essentialiter perfecto, etsi non exprimantur, secundum ipsam legis dispositionem, insunt, sic v. g. locationi-conductioni naturale est, præstatio evictionis, vid. th. 38. item reciproca doli & culpæ præstatio, *Struv. Exercit. 24. th. 10. 14.* & superius: secundum naturam locationis conductionis quoque est, quod locator possit conductorem in re redemptâ male versantem, aut pensionem non solventem expellere; differtque natura à substantiâ, quod conceptus substantiæ

tiā repræsentet rei habitudinem, ut in se est; natura verò declarat eam, quatenus certa aptitudine ad aliquid propendet: accidentia sunt, quæ præter substantialia & naturalia libera agentium voluntate negotiis accedunt, quibus illorum natura vel augetur vel minuitur, breviter: quæ ad- & abesse possunt, sine substantiali transmutatione & absunt, nisi aliud fuerit conventum; suntque ea, quæ faciunt formam accidentalem, quo referes pactum adjectum, quod redemptori publico functio sua tempore contractus obita, non obstante redemptione, unà cum prædicato aliisque privilegiis salva manere debeat, conventionibus enim bene effici potest, ut contractus non aliter sit perfectus vel adimpletus, quam si hoc vel illud ex beneplacito partium accesserit, pacta enim dant legem contractui, *l. 17. C. de fid. instrum.* adeoque si ejusmodi pacta in continenti adjecta non serventur, actio indè ex ipso contractu, perinde ac regulari natura contractus, & exceptio datur, *Struv. Exercit. 6. tb. 27.*

Thef. XLV.

Hactenus de contrahenda conductione publicâ, sequitur de contractâ, sive ipsius effectu, cujus consideratio respicit mutuam locatoris & conductoris obligationem, hujusque actionem; Quoniam igitur juxta th. 42. finis conductionis est usus rei, & merces pro eo solvitur, consequens est locatorem præcisè obligari ad usum redemptori concedendum, usque ad tempus determinatum, atque præstandum ea, sine quibus uti non licet, *Struv. Exerc. 24. tb. 5. & 10.* Quid si autem post contractum consummatum, locator pœnitentiâ ductus, rem redemptam

retineat, & ipsius possessionem non tradat, an praestando interesse liberatur? pro affirmativa facere videtur *l. 1. de act. empt.* ubi dicitur: si res vendita (locata) non tradatur, in id quod interest agitur, hoc est, quod rem habere interest emptoris sive conductoris, adde quod *th. 43. sub lit. b. adductum*; accedit, quod traditio facti esse tradatur, *vid. Gotbofr. in not. in d. l. 1. lit. D.* ad factum verò nemo compelli potest; ergò conductor accipiendo id quod interest, contentus esse & cedere debet; affirmativa tamen verior est, nam in principio legis *cit. i.* agitur de eo casu, quando venditor non vult tradere rem, vel emtori post tempus conventum non integrum est, rem accipere, tunc poterit agere actione empti utiliter ad id, quod interest, *Max. p. 5. decis. 279. Myns. cent. 1. obs. 53. Laurerb. de act. empt. §. 1. ub. 6.* Et sicut in eo similis hic contractus emptioni, quod ut ista non admittit emtori invito obrudi aestimationem vel interesse, ita nec in hac contingat liberatio locatoris ab usu praestando oblatione aestimationis, ex eadem ratione, ne aliud pro alio solvatur invito, eatenus tamen si locator facultatem tradendi habeat, *Brunnem. ad l. 15. n. 3. ff. de loc. cond.* Nec obstat quod supra de superveniente necessitate dictum, exceptio enim regulam in casibus exceptis non infirmat sed firmat: ad tertiam dubitationem traditionis scil. respondetur, traditionem hic non esse objectum contractus, sed consequens, nam pro usu rei mercedem promitto, qui est finis redemptionis, ut verò finem seu usum consequar, traditio possessionis, quam ille includit, sequi debet, ad illud tantum factum, quod pro objecto rem nondum existentem habet, nemo compelli potest, sed praestando interesse liberatur.

Thef.

Non solum autem ad praestationem usus ac possessionis ad tempus determinatum usque, sed praeterea omnium, quae ad usum plenarie consequendum pertinent, obstrictus est locator, vigore praemissorum; si itaque praedium locet, praestabit conductori trapetum, quod si regulis olea prematur, & praelum, & siculam, & regulas, & tympanum, & trocleas, quibus relevatur praelum, item alienum, in quo olea calida aqua lavatur, ut & caetera vasa olearia; fiscos autem, quibus ad premendam oleam utimur, conductor sibi ipsi parabit; similiter locator praedii urbani aedes, conclavia, fenestras & fornaces reficere tenetur, verba sunt legis, l. 19. §. 2. ff. loc. cond. Brunnem. ad ff. l. 15. n. 3. b. r. Conductorem etiam sine justa causa ante tempus conductionis finitum expellere nequaquam licet, sed si justam causam locator habet, & culpa redemptoris non intervenit, merces tantum pro rata temporis debetur, id autem quod sua interest, ejectum non fuisse, non consequitur; si iniuste expellatur, v. c. vi coactus aut metu, de quo supra th. 18. & infra th. 53. alique praedium publicum administrandum detur, obligatur fiscus ad restitutionem, vel, si malit redemptor, ad interesse totale, ut & damni pariter ac lucri cessantis ratio habeatur, l. 15. §. 7. l. 33. l. 9. §. 1. l. 19. §. 1. l. 7. 8. l. 30. pr. l. 24. §. 4. loc. cond. Bachov. ad Treutl. disp. 29. th. 7. lit. c. Donell. lib. 13. c. 7. Frantzk. de loc. cond. n. 146. 154. interest tamen an ejectio ab ipso locatore, vel alio facta, quam impedire potuit, hoc casu tenetur conductori ad id quod interest, quod si autem non potuerit impedire factum tertii, tantum ad remissionem mercedis, pro rata temporis uti frui-

impediti, l. 13. §. 7. l. 25. §. 1. in fin. l. 9. §. 2. loc. cond. Zaf. de loc. cond. n. 32. Frantz. d. l. n. 136. §. 137. par ratio obtinet & tunc, quando redemptori impedimentum saltem in uno vel altero appertinente, contingit, quod locator impedire potuit, v. g. si officiales prædii redempti tempore contractus in odium redemptoris, ipso nec dum introducto, vetuerint, ne cives tot tantaque cervisia coquant, ut aliàs consueverant; item si accessorii delatores subditos corrumpant, ut vectigalia consueta, decimas agnellorum &c. præstare desinant, hic redemptor damnum emergens & lucrum cessans æquè prætere, ac jure persequi potest. Quid verò juris in subconductoribus, si uti frui impediatur à domino superveniente, habentne regressum contra primum locatorem aut conductorem? videtur illum ex suo facto subconductoribus teneri, sed in veritate rei dicendum est, sublocatorem subconductoris propter evincentem dominum devinctum esse, minimè autem primum locatorem subconductoris, cui cum subconducente nullus intercessit contractus, sed locator primus, conductori primo non tantum tenetur ad pensionis remissionem, sed ad omne interesse, in quantum primus conductor secundo fuit condemnatus *vid. Brunnem. in ff. l. 7. de loc. cond.*

Thes. XLVII.

Impeditur quoque usus rei publicæ redemptæ casibus fortuitis, qui sunt inopinati rerum eventus, quos nulla hominum diligentia, cura & consilium præcavere aut providere potest, *Gail. lib. 2. obs. 21. n. 2.* utpote incendium, chasma, bellum, occupatio hostilis, sterilitas, pestis & simil. hos casus locator fisco ferre debet; quidam distin-

distingunt inter casus fortuitos solitos & insolitos, rati, illos quidem, non autem hos ad locatorem spectare, *vid. Zæf. de loc. cond. n. 31. Lauterbach. ibid.* quoad incendium in ædibus conductis ortum notandum est, hoc non semper exonerationem mercedis mereri, quando scilicet levi conductoris culpa causatum, atque regulariter incendium non præsumitur sine culpa, *l. pen. §. 1. ff. de offic. præf. vigil.* & est præsumtio juris, culpa inhabitantium incendium ortum esse, *Gail. loc. cit. n. 5.* ita ut locator intentionem suam præsumtivè probatam habeat, nisi ipse conductor culpam abesse probet, quod si non possit, ille à remissione mercedis liberatus, hunc de damno per incendium dato convenire posse videtur; hoc tamen cum moderate accipiendum, nam culpa, ex qua præsumtio resultat contra inhabitantes, intelligitur de levissima, quam conductor præstare non tenetur, ideòque locatori probandum incumbit, incendium conductoris culpa lata vel levi contigisse, *vid. post Gail. Rauchbar. part. 2. quest. 10. Menoch. Jud. quest. cas. 390. n. 10.* alioquin ad damni emendationem conductor minimè gentium, benè autem locator ad mercedis remissionem tenetur, *vid. pluribus laudat. Gail. alleg. loc. n. 4. §. junct. obs. 23. n. 4. Zæf. de loc. cond. n. 17. 25. licet Struv. Exerc. 24. tit. 14.* contrarium contra communem Dd. sententiam statuatur, & conductorem ad levissimam culpam adstringat, se fundans in *§. ult. Inst. loc. cond.* ubi custodia rerum conductarum, nominetenus vestimentorum, argenti & jumenti, talis desideratur, qualem diligentissimus paterfam. suis rebus adhibet, verum cum Zæfio dicendum est, verba, sive in positivo, sive in comparativo, sive in superlativo efferantur, semper esse capiend.

capienda juxta materiam substratam, *add. Frantzk. n. 119. 202. & seqq. de loc. cond.* & pro cujusque contractus natura, quæ in hoc cum latae levisve culpæ præstatione contenta, quia hic contractus utriusque gratiâ celebratur, hinc exactissima diligentia non præstatur, *l. s. §. 2. ff. commod. Bart. ibid.* insuper in rebus dict. §. enumeratis secundum Gloss. hoc speciale est, propter earum fragilitatem, major itaque diligentia & cura adhibenda, nam ubi majus periculum, ibi cautius agendum est, *vulga. c. ubi periculum. 3. de elect. in 6.*

Thef. XLIIIX.

Inter casus fortuitos connumeratur magna sterilitas, tam naturalis quam civilis, divinitus aut humanitus incidens, quæ non minùs remissione mercedis gaudet, quia locatio in effectu quasi venditio fructuum est, conditionem, si nascantur, involvens. deficiente igitur hac conditione, aut forinsecùs incidente corruptione fructibus, pretium non debetur; quæ autem magna sterilitas, & quomodo æstimetur, Dd. dissident, quidam opinantur, si conductor non recuperaverit semen, alii si ultrà dimidium justii pretii læsus fuerit, *Glossa in l. 15. ff. b. t. §. 7.* requirit, ut supra quantitatem seminis nulli percepti sint fructus; verùm Gaius, Frantzk. Struvius & cum illis accuratiores JCo dicunt, hoc totum judicis arbitrio committendum esse, qui ex æquo & bono, secundum circumstantias loci, temporis atque circumcolentium opinionem læsionem æstimabit, an sit intolerabilis, qualis reputatur, si pensio 100. aureorum, & fructus percepti adeò sint pauci, ut semine & expensis detractis maneat tantum, ut quadraginta solvi possit, sexaginta remittenda sint, *Bar-
tol.*

tol. in l. fm. C. b. t. Franzk. n. 103. de loc. cond. plerumque tamen instrumento conductio inferitur, quod cognitio sterilitatis ad quorundam virorum, talium rerum notitiam habentium, atque hinc inde electorum, arbitramentum remittatur. Sterilitas civilis variè contingit, modò per bellum, modò per pestem, annonā, nec non adjacentis Regionis prohibitionem territorialem; Nonnulli existimant, ingruente bello periculum & damnum esse conductoris, quia locatio juris est quasi cessio, cessionarii autem semper est periculum; sed falsò, si enim bellum post redemptionem superveniat, quo itinera impediuntur vectigalia, ut paucula exinde percipiuntur, remissio mercedis, ob impedimentum usus casu eventum, redemptori est faciendā, *l. 15. §. 4. cum not. Gotbofr. lit. f. loc. cond. W. senb. ibid. Franc. de Clapper. caus. 43.* Oritur quæstio, num pensio adaugenda sit propter magnam ubertatem, si sterilitas nulla inter- venerit, & uno anno tanta fuerit cœli benignitas, tanta fortunæ clementia, ut duplo plus fructuum, quam solebat, conductor perceperit? quoniam contrariorum eadem ratio, *Gloss. in §. 3. de Societat.* & naturale est, qui commodum & beneficium desiderat, ut etiam incommodum atque onus sentiat, *l. 7. de peric. & commod. Gomez. 2. var. c. 3. n. 18.* sed responderetur hoc legibus non convenire, utpote quæ indifferenter loquuntur, lucrum immodicum conductori auferendum non esse, per *l. 15. §. vis major. loc. cond.* de pretio autem propter eximiam ubertatem augendo penitus silent, quia hic locator de lucro tertii captando, conductor verò in casu sterilitatis de damno vitando certat, cui leges favorabiliores, facit quoque regula, unius inclusionem esse alterius exclusionem, *vid. Zaf. de loc. cond.*

G

Thef.

Quamvis ex modò dictis constet, exonerationem mercedis in casu magnæ sterilitatis & impediti usus semper invenire locum, datur tamen casus, ubi locator, etiam in damno intolerabili ad remissionem non obligatur, quando scil. emptor prædium conducit, donec pretium solvat; vel dominus rem suam pignori traditam conductò suscipit, *vid. Wisenbach. de loc. cond. n. 13.* de quo quidem dubitari posset, quomodo superius th. 32. probatum, rem propriam sub conductionem non cadere, quæ tamen hic videtur conduci, siquidem statim post emptionem contractam dominium rei ad emptorem, unà cum periculo transit, non refragante venditoris protestatione desuper facta *secundum Rodericum in Tract. de annuis censibus. l. 3. qu. 9. n. 76.* verum licet perfecta emptione venditione, periculum rei ad emptorem spectet, *Mant. l. 5. t. 3. n. 6. Bachov. tb. 2. lit. c. § d.* attamen dominium ob pretium nec dum solutum reservatum, apud venditorem remanet, dum solutio plenè facta, licitum enim est, vendere prædium & tradere hac conditione, ut quamdiu non solvatur pretium, res tantummodò sit locata-conducta pro ratione temporis, quo utitur, & sic venditor ad exsolutionem usque dominium retinet, *Covarruv. lib. 3. resol. c. 4. n. 6. Petr. Barb. ad l. 6. ff. de sol. matr.* cum autem periculum rei vel prædii penes sit emptorem, & oppignorantem, multò magis & fructuum, inferendo à majori ad minus, *Bossius in pract. crimin. tit. de remiss. merced. n. 102. Frantz. b. t. n. 133. Lauterb. ibid. §. 2. tb. 7.*

Thes. L.

Sed ratione usus impediti non modò indemnitas & inter-

interesse præstandum, ut ex præfatis patet, verum etiã redemptori permissum est, conductionem pro ratione circumstantiarum relinquere, & propter damnum ex impedito usu proveniens, deductionem ex mercedibus facere, per *l. 25. §. 2. l. 27. ff. loc. cond. Struv. Exerc. 24. t. 15. Gail. 2. obs. 23. n. 6. 7. & obs. 29. n. 10. Frantzk. de loc. cond. n. 213. & seqq. add. tb. 18. suprã.* Quæritur hic an hoc redemptor propriã autoritate facere possit, si nimirum in usurpatione rerum conductarum impediatur, & civibus prohibeatur, ne pro libertate pristinã cervilia coquant, nec subditi vestigalia tempore contractus consueta præstent, aut ea in præjudicium redemptoris contrã factam assecurationem immutentur, fructus sylvarum sive resinarum subtrahantur, & sub falso prætextu auferantur, pacta contractui conductionis adjecta non serventur, aliaque plura huic contractui b. f. contraria ad- & committantur? Gailius suprã allegato loco *obs. 23. n. 6.* putat actionem ex conducto instituendam esse, ut conductori, remissã pensione, migrare liceat, quò etiam collimat *Schneiderv. ad Inst. b. t. n. 9.* Sed respondendum, est distinguendo, quoad primum scil. desertionem conductionis, redemptor non opus habet adire iudicem, quia *l. 25. tit.* ipsi facultatem deserendi conductionem sine ulla restrictione concedit, ideòque abque iudicis autoritate hoc licitè & consultius facere potest; quoad secundum verò judiciali sententiã opus est, quia in propria causa nemo potest esse iudex, & leges à propria sibi dicundi potestate abhorrent, *Frantzk. n. 182. de loc. cond.* ut tamen hoc casu, si conductor propter debitam pensionem conveniatur, remissionis ratio ob impeditum usum habeatur; hincque liquet, illum redemptorem, qui rebus

fic stantibus conductionem derelinquit , & ad Superiorem judicem competentem recurrit , ut ratione damni exindè accepti pronunciet , nihil aliud facere , quam quod juri & rationi consentaneum est , idcircoque pro malitioso fugitivo neutiquam reputari potest , ut etiam injuriarum actione ipsi teneatur , eum fugitivum deprædicans , qui enim jure suo utitur , nemini facit injuriam , per l. notiff.

Thef. LI.

Tantum de obligatione locatoris , altera conductoris consistit principaliter in solvendâ mercede , hæc enim finis est locationis , & propter eam , si tempore constituto non dependatur , conductorem potest expellere locator , æquè propria auctoritate , ut ille conductionem propter usum non præstitum relinquere , secundum communem Dd. sententiam apud *Frantz. tit. loc. cond. n. 180.* cum limitatione tamen , si non resistat , hoc etenim casu opus est judicio , *Serv. b. t. 16. 13.* sed hoc expellendi jus tum demum locum habet , quando locator à sua parte contractum adimplevit , & præstanda præstitit , aliàs conductor cedere non tenetur , & conventus doli mali atque non-adimpleti contractus exceptione submovebit locatorem , & à judicii limine repellet , quia ipse in causa est , quò minus merces , in recompensationem usus concedendi promissa , solvatur , & ob defectum omnimodæ usurpationis pensionibus temporari pareatur , *arg. l. 54. §. 1. in fin. b. t.* sicut enim emptorem non potest cogere venditor ad solvendum pretium , nisi ex sua parte adimpleverit contractum , ita nec locator exigere mercedem antè plenum usum concessum , frequens enim
emti-

emtionis & conductionis inter se collatio est, *l. 7. 8. ff. de pericul. l. 9. ff. loc. cond. Zasch. b. r. n. 38.* multò minus conductorem expellere, quàm imò redemptori in prænumerata mercede rem conductam retinere, dum satisfuerit factum, & in debitam tantum deducere, quantum interest, præstationem factam non esse, cæteris paribus licebit, *l. 5. §. manebit. de impens. in rem dot. fact. l. 14. de dol. mal. except. l. 20. §. quod si de d. poss. Coler. 1. de proc. execut. c. 1. n. 240. & seqq. Valasc. de jure emphyt. g. 26. n. 7. Sruv. Exercit. 24. tb. ii.* si vero certum tempus solutioni præfinitum non sit, illa in conductione plurimum annorum quàm tardissimè biennio facienda est, nisi mos regionis aliud postulet, *Sruv. d. l. tb. 13.* apud Romanos pensiones inferri solebant Kalendis Juliis & Martiis, per *l. 41. de contrab. empt. l. 9. pr. qui potior. in pign. l. 58. pr. de usufr. cum utrobique Gotbofr. notatis.*

Thes. LII.

Præterea redemptori incumbit re conductâ rectè uti, è lege videlicet conductionis atque observantiæ, quàm non servata non est, quod queratur se expelli, *l. 54. l. 25. §. 3. ff. loc. cond. add. tb. 27. supr.* eamque finita conductione cum omnibus accessionibus restituat, *Sruv. b. l. tb. 14.* quando igitur culpam s. committendo s. omittendo admiserit, quo minus restitutio fiat, tenetur quanti res est, author. cit. *ibid.* locator autem dolum & culpam probare debet, ut super *th. 47.* excepto illo casu, qui reperitur in *l. 9. §. 4. loc. cond.* cum grex esset abactus quem quis conduxerat, Imperator Antoninus ita rescripsit: si capras latrones citra tuam fraudem abegisse, probari potest, iudicio locati casum præstare non cogaris: atque

G 3

tempo-

temporis, quod infecutum est, mercedes, ut indebitas, recuperabis, *add. not. Gorbosr.* quod singulare est, quoniam in aliis periculis & casibus fortuitis sufficit, quod solus casus probetur, & probatio doli vel culpæ domino incumbit, ratio autem hæc est, quod ejusmodi furtum, non faciliè sine culpa contingat, & in jumentis s. gregibus ovium caprarumve exactissima diligentia præstanda sit, *juxta tb. 47. superius.* hinc conductor non excusatur, licet mortem probet, & pelles adducat, nisi & probet, oves atque capras absque sua culpâ mortuas esse, *Frantz. de loc. cond. n. 206.* Ceterum conductor sine justa timoris causa emigrare non licet, justa verò dicitur causa, metus carceris, *Struv. Exercit. 8. tb. 12. 13. Frantz. tit. quod metus causa n. 13. Exercitus l. 13. §. 7. ff. loc. cond. Ignis, l. 49. ad leg. Aquil. Pestis, l. 8. C. loc. cond. conf. tb. 18. sup.* Quò etiam Dd. referunt metum spectrorum s. malignorum spirituum, quibus prædium infestatur, quanquam hic metus à quibusdam pro vano, cujus justa excusatio non est, habeatur, secundum illud Horatii:

Nocturnos lemures portentaque Thessala vident.

Quod etiam exemplum Philosophi Athenodori apud Plinium Epist. 7. cap. 27. adstruere videtur, qui ejusmodi idola s. phantasmata minimè expavebat, metus autem justus ille solùm est, qui cadit in constantem virum, alioquin non considerandus, *l. 3. §. 8. ff. de acq. poss. l. 184. de reg. jur. l. 13. de re jud.* sed licet plurimi, præprimis inter Reformatos spectra penitus negent, & illorum timorem pro spontè accersito perhibeant, attamen Sacra literæ passim testantur, quod hujusmodi spectris non modò domus,

mus, sed & Regiones desertæ fuerint reddita; *Mattb. 8. Marc. 5. Luc. 8.* Ita occulto Dei iudicio daemionibus etiam totæ provinciæ infestantur, *vid. Augustin. de civit. 18. Gregor. 3. Thom. 1. part. qu. 114. art. 1. 4. Epist. ad Ephef. c. 6. C. episcopi. 26. qu. 5.* Item de spiritibus malignis atque vertiginis legere est prioris Regum caput ultimum, historia umbræ Samuelis, iussu Sauli evocata, & Augustini locus insignis, ex libris de cura pro mortuis agenda. Quibus ita suppositis in prono & aperto est, hunc metum in iure excusationem, insimulque mercedis remissionem mereri, quod & *Covarruv. lib. 4. variar. c. 6.* statuit.

Thef. LIII.

Postquam hucusque consideravimus personas, quibus jus conductionis redditur, nec non res super quibus, nunc etiam actionem per quam redditur, dispiciemus, actio enim est executio iustitiæ, seu remedium à jure concessum, persequendi in iudicio, quod sibi debetur; *l. 55. ff. C. pr. inst. de action.* datur itaque actio ex conducto redemptori & heredibus ipsius, contra locatorem ejusque successorem universalem, & quidem (1.) ad usum rei conductæ publicæ concedendum, aut interesse totale præstandum, *vid. lb. 17. 30. C. 46. supr. C. l. 24. §. 4. loc. cond.* ubi dicitur: colonus, si ei frui non liceat, totius quinquennii nomine statim rectè ager, neque ipse pensionum nomine obligatus erit, & quantum per singulos annos compendii facturus erat, consequetur; item utiliter ex conducto agit is, cui secundum conventionem non præstatur, quæ convenerant: sive prohibeatur frui à Domino, vel ab extraneo, quem Dominus prohibere potest, *juxta alleg.*

alleg. tb. 46. (2.) ad præstandam evictionem, & quidem ratione redituum fixorum, juxta instrumentum adærationis sive taxationis; ratione variantium autem in substantia, *conf. th. 37. & 38.* (3.) ad reficiendum & parandum omnia, sine quibus prædio redempto frui non licet, *per l. 15. ff. loc. cond. add. dict. tb. 46.* (4.) ad remittendam mercedem propter damnum immoderatum à sterilitate vel guerrâ illatum, ut tamen omnes omnium annorum fructus computentur, *per l. 15. §. 2. & 4. l. 25. §. 6. l. 55. loc. cond. Struv. b. l. tb. 17. Frantzk. n. 107. conf. th. 48. supra.* (5.) propter impedimentum casu contingens, aut factò hominis ad indemnitàtem præstandam, *secundum num. 1. & th. 47.* (6.) ad refundendas expensas in rem redemptam necessariò & utiliter factas, licet de repetitione illarum nihil conventum, *l. 55. §. 11. b. t.* non tamen ad expensarum usuras, quia expensæ ante liquidationem adhuc sunt incertæ, in illiquidis verò non committitur mora, nisi factà liquidatione; (7.) ad præstandum id quod lege conductionis conventum est, *juxta l. 16. C. loc. cond. & tb. 44. add. 50.* (8.) ad damnum fraude illatum resarciendum, *per l. 2. C. de act. empti. l. 7. §. 3. ff. de dol. mal. conf. tb. 38. & 41. superius.* (9.) ad restituendam possessionem vigore juris realis redemptori publico competentem, si scil. vi ac metu migrare coactus fuerit, *secundum tb. 18. & 52.*

Thef. LIV.

Coronidis vice appendamus quandam libelli formulam, licet variis modis pro diversitate casuum ille concipiendus veniat; Præmissis præmittendis: Coram vobis Domino iudice & cæteris assessoribus comparet
Actor

Actor N. breviter exponens, quod Anno 1700. quati-
 dam Diœcesin Principatus N. cum omnibus fisci juribus
 atque bonis domanialibus, paucis reservatis, ab ejusdem
 fisco, pro undecim millibus annuæ pensionis, ad quatri-
 ennium redemerit, ut ex adjuncto conductionis & adæ-
 rationis instrumento desuper confecto sub lit. A. pluribus
 videre est. Tamen Actor indubitato reputaverit, fiscum
 prædictum hunc loc. conductionis contractum publicum,
 nec dum bonâ fide & absque ullo machinamento cele-
 braturum, verum & datam fidem, insertamque instru-
 mento locationis promissionem evictionis &c. sanctissi-
 mē servaturum præstaturumve fore, spe cujus etiam iste
 simul ac anticipato quartam locarii partem pendit, &
 hac quartali prænumeratione fideliter continuavit, do-
 nec licentiæ fruendi nulla fuerit posita obex; attamen
 semestri spatio vix effluxo actor expertus est magna cum
 admiratione, quod non solum in vectigalibus, decimis,
 aliisque redditibus multæ quam maximè præjudiciales
 mutationes contra claram contractus literam fuerint fa-
 ctæ, atque illi proventus, quibus lucrum quoddam ca-
 ptare manifestò potuisset, ei de facto ablati, sed etiam
 in ipso contractu, præsertim instrumento æstimationis,
 propter occultatas & retentas rationes, quæ secundum
 Ediçti publici tenorem, ad informationem atque certio-
 rationem redemptoris exhiberi debuissent, Commissario-
 rum falsis persuasionibus ac contestationibus, ratione
 sportularum aliorumve, adeò circumscriptus, ut annua-
 tim aliquot millia inevitabiliter perdidisset, siquidem &
 in vectigalibus reliquisque conductioni annexis debita
 & sanctè promissa evictio confessatò præstari non potuit,

H

testan-

testantibus fisci Exceptionibus, ad actoris gravamina reddita sub lit. B. Quamvis itaque fiscus obligatus fuisset, ob impeditum usum rei & defectum evictionis ad instantiam redemptoris ex æquo & bono remissionem pensionis concedere, aut damno exindè accepto, clarisque documentis probato, reputatione mercedis satisfacere; verum enim verò loco remissionis debita fiscus duris arrestis, executionibus & incarcerationibus comminatus, locarii conventi exsolutionem perindè desideravit, ac si pro sua parte omnia præstiterit, nullumque usus impedimentum contigerit, ut ita actor se coactum viderit, conductionem penitus deserere, & ad obtinendam satisfactionem damni emergentis & lucri cessantis officium judicis implorare competentis. Quare à fisco supradicto exigit claram ac solidam responsionem, eaque facta petit pronunciari, ac vestrà judiciali sententia declarari, actorem justè & licitè conductionem reliquisse, atque fiscum ob præstanda non præstita ipsi non modo ad remissionem mercedis, sed & interesse lucri cessantis sperati, cum refusione expensarum, juxta liquidationem sub lit. C. quæ moderationi judiciali subjicitur, teneri & obligatum esse. Desuper Nobilissimum judicis officium pro juris & justitiæ administratione largissimà humillime implorando.

Thef. LV.

Ultimum est de pugnantis & affinis, illa jam superius th. 16. 17. 18. acta sunt; Inter hæc verò refertur emptio, antichresis, pignoris obligatio, siquidem fructus pariter ac invec̄ta pro mercede tacitè oppignorantur, l. 27. §. *fin. loc. cond. vid. supr. th. 43.* fatemur, hanc

§ (59) §
hanc materiam fugitivo calamo hic actam, uti pulcerrima, ita & his temporibus florentissima, prolixiorē mē-
teri deductionem, quum autem animus, non Tractatum,
sed dissertationem hāc vice conscribere, filum abrum-
pendum est, reservamus tamen Notulas pro causā ac
temporis occasione adjiciendas. Interim Deo Ter Opt.
Max. gratias immortales persolvo, pro Divinā concessa
Clementia, quod conamina mea difficillima, quæ nemo
alius aggredi ausus est, ex alto secundare, & omnia ad
bonum finem perducere voluerit, Divinam Bonitatem
suam humillimè precans, ut & ausibus futuris stellam
fortunæ ac Benignitatis suæ affulgere faxit, desuper e-
rectis ad Cœlum manibus æternum auxilium iterum ite-
rumque invocando, atque exemplo Imperatoris l. 1. §. 2.
C. de vet. jur. enunc. & monito Glossæ in verba Rubr.
ad librum Insti. indubitato credendo, quod ex invoca-
tione Nominis Divini semper sequatur bonum
initium, melius medium, & optimus

F I N I S.

COROLLARIA.

I.

Pars pensionis locatori primo soluta locum facit pignoratitia actioni, l. 11. §. 5. ff. de pign. act.

II. Pars

II.

*Pars aut tota res, si vincatur, habet regressum
emtor ad venditorem. l. 1. pr. ff. de evict.*

III.

*Pars ejus pactio immutari potest, ubi in to-
tum à contractu abiri potest, l. 7. §. 6. ff. de
pact.*

IV.

*Pars stipulationis dupliciter accepto fieri pot-
est, l. 9. ff. de acceptilat.*

V.

*Pars qualibet censetur legata, si totus fundus
instructus legatus sit, arg. l. 28. ff. de instr.
& instrum. leg.*

VI.

*Pars & fundamentum processus est citatio,
c. past. §. 1. de off. deleg.*

VII.

Pars in toto continetur, l. 13. de Reg. jur.

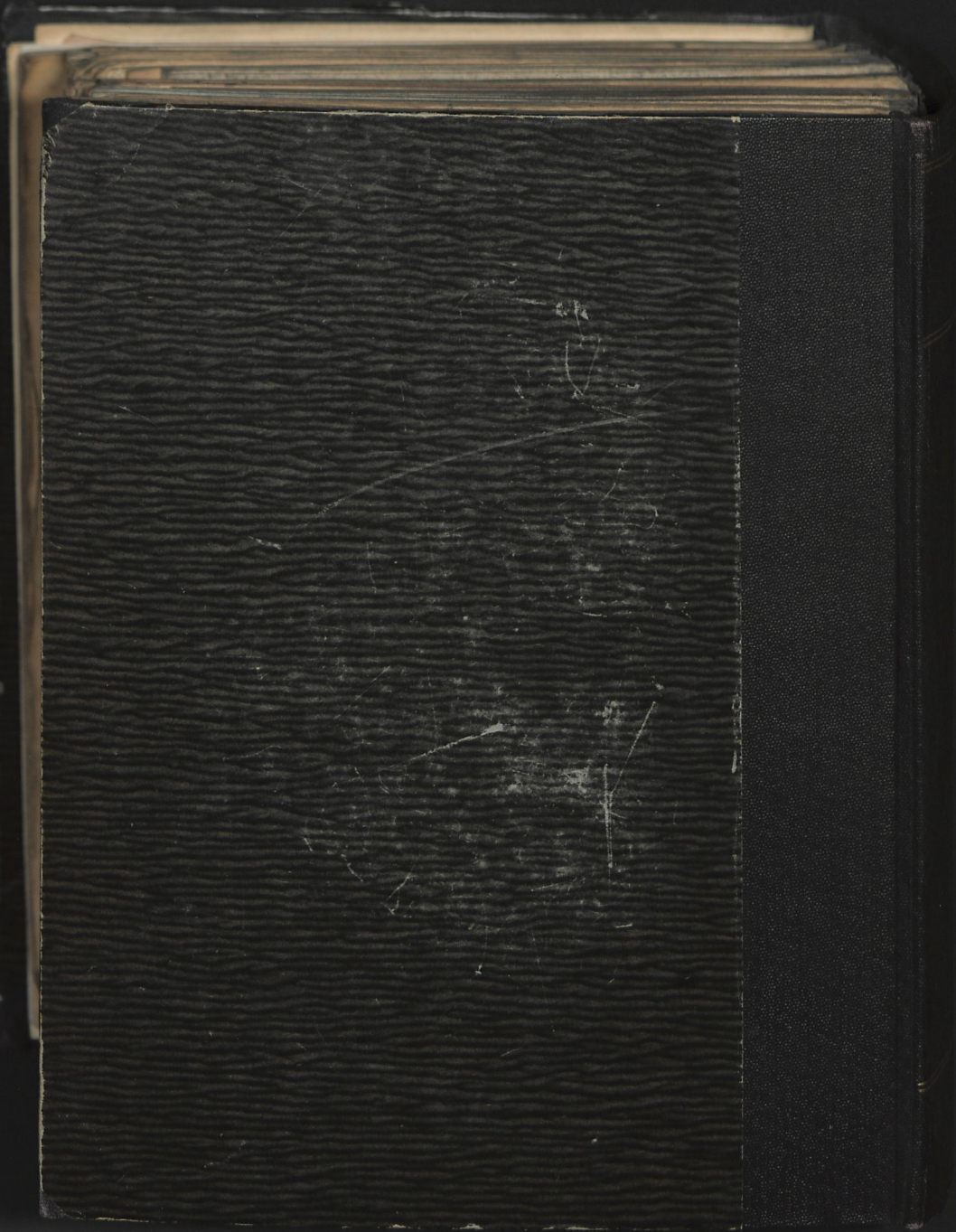
ULB Halle
006 366 333

3

vol 18

170
I. N. D. N. J. C.
DISPUTATIONEM INAUGURALEM
De

REI PUBL REDEMPTIO

RECTORE ACADEMIÆ MAGNI
SERENISSIMO JUVENTUTIS PRINCIPE
ISENACENSIS HEREDE
DOMINO

GUILIELMO HE

DUCE SAXONIÆ, JULIÆ, CLIVIÆ, MONT
GUESTPHALIEQUE &c. &c.

Authoritate Magnifici Jctorum

PRÆSIDE

D. VVILH. HIERO BRUCNERO

Pandect. Prof. Curia Provinc. Scabinatus &
Assessore : h. t. Academiæ Pro-Re

in Themisterio consueto

D. 1. August. MDCCIII.

solenni doctorum disquisitioni propo

SAMUEL JOHANNES

Consiliarius Consistorialis & Diœcetes Br

J E N Æ,
Literis WERTHERIANI

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

Farbkarte #13

B.I.G.

Centimetres

Inches